

Leto XXI. Štev. 158

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOROBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANOS-
TI Z »BORBO«

OB ZAKLJUČKU DRŽAVNIŠKEGA OBISKA IZ INDIJE

Jugoslovansko-indijska deklaracija

dokumenti poglobljenega sodelovanja med obema prijateljskima deželama

Brioni, 6. jul. (Tanjug). Na Brionih je bil danes ves dan posvečen državnim razgovorom indijskega ministrskega predsednika Nehruja in predsednika republike Tita. Razgovori so se zaključili ob petih in malo pozneje je Nehru sprejel domače in tuje novinarje. Zvečer je predsednik republike priredil svečano poslovilno večerjo svojemu gostu in njegovi hčerki Indijri Gandhi.

Jugoslovansko-indijska deklaracija je bila slovesno podpisana nocoj kmalu po 20. uri.

Državniki razgovori so se nadaljevali v Beli vili. Bil je to četrti sestanek, na katerem so sodelovali razen predsednika republike Tita in indijskega ministrskega predsednika Nehruja tudi generalni tajnik indijskega zunanega ministrstva Pilaj, indijski veleposlanik v Beogradu Dajal, naš veleposlanik v New Delhiju Crnobrnja, državni svetnik Kapičić in generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan. Izmenjava misli v zvezi z jugoslovansko-indijsko deklaraci-

jo se je popoldne nadaljevala in zaključila okrog pete ure.

Jugoslovansko-indijska deklaracija danes, oziroma jutri, kakor je bilo prvotno napovedano, ne bo objavljena, ker so na indijski strani izrazili željo, da bi bila hkrati objavljena v Beogradu in New Delhiju. Zato bo njeno besedilo objavljeno pojužitnem.

Strokovnjaki obeh delegacij so deklaracijo pripravili in je bila danes popoldne dokončno sprejeta. Formulacija deklaracije je bila toliko lažja, ker je vladalo ves

čas razgovorov popolno soglasje med obema državnikoma in njunimi sodelavci.

Okrog 13. ure sta Tito in Nehru prekinila razgovore in po kosilu, vtem ko sta pričakovala poročilo redakcijske skupine, napravila skupaj majhen izlet z motornim čolnom okrog otoka. Krmaril je predsednik Tito. Za obema državnikoma sta se v drugem čolnu vozili predsednikova soproga Jovanka Broz in hčerka ministrskega predsednika Indijra Gandhi.

Razen ministrskega predsednika Djavaharlala Nehruja, ki je zvečer v hotelu »Neptun« sprejel domače in tuje novinarje, je tudi predsednik republike Tito v popoldanskih urah sprejel novinarje iz Indije, ki so prišli k nam na obisk.

Državnika sta se nato sestala v Beli vili. Trenutek je bil sve-

čan. Ob četrtna devet zvečer je bila podpisana nova jugoslovansko-indijska deklaracija. Po podpisu sta si oba državnika čestitala drug drugemu. Takoj zatem so jima čestitali tudi njuni najbližji sodelavci.

Djavaharlal Nehru in njegovo spremstvo, katerega obisk je trajal dober teden dni, bo jutri zjutraj zarana z letalom odpotoval v Italijo.

Danes v Rimu

Rim, 6. jul. (Tanjug). Indijski ministrski predsednik Nehru bo prisel v Rim jutri dopoldne. Obiskal bo inštitut za Srednji in Daljni vzhod, zvečer pa bo prisostvoval svečan večerji, ki jo bo njemu na čast priredila italijanska vlada. V petek se bo Nehru sestel s predsednikom republike Gronchijem.

Pokal maršala Tita

New Delhi, 6. jul. (Tanjug). Indijsko ministvo za železnice je ustanovilo športno nagrado »Pokal maršala Tita«, ki ga bodo vsako leto podelili najboljšemu atletu Vseindijske železničarske športne zveze.

Tekmovanje so napovedali v spomin na potovanje predsednika republike Tita z »rdečim vlakom« po Indiji. Na svojem potovanju je predsednik republike tedaj napravil osehbe tega vlaka s 3000 rupijami. Nagrada je bila vložna in obveznice indijskega ljudskega posojila.

di to veliko sodobno gospodarsko vprašanje zajeli v skupni izjavi Tito-Nehru.

Kar zadeva odprta vprašanja, sta Jugoslavija in Indija vedno posvečali posebno pozornost nemškemu vprašanju, kakor tudi vprašanju Formoze, ker sta ta dva problema še posebno težavna. Hkrati pa sta Jugoslavija in Indija nenehno poudarjali, da nista neresljiva. S potrpežljivim prizadevanjem v bolj zdravem mednarodnem vzdušju ju bo moč rešiti.

Kar smo doslej mogli zvedeti o razgovorih, omogoča sodbo, da so potrdili, da Jugoslavija in Indija zelo podobno presojata mednarodni položaj. Ta podobnost je tesno povezana tudi z visoko stopnjo splošnih medsebojnih odnosov. Toda na nekaterih sektorjih ti še vedno niso zadovoljivi, na primer na gospodarskem. Stanje na gospodarskem področju je še vedno daleč pod ravni splošnih političnih odnosov. Lahko pričakujemo, da sta predsednik Tito in ministrski predsednik Nehru sprejela v tem oziru stvarne sklepe, ki bodo omogočili dvigniti tudi gospodarske odnose na stopnjo naših političnih odnosov.

J. Smole

Mednarodnopolitični razvoj

je potrdil delhijsko deklaracijo miroljubnega urejanja perečih vprašanj

Brioni, 6. julija. Razgovori Tito — Nehru, ki so bili danes zaključeni, so potekali v vzdušju tesnega prijateljstva. Tu sodijo, da so bili zelo plodni. Sedanje srečanje voditeljev naših dveh dežel je potrdilo, kako koristni so takšni razgovori, kot je to pokazalo tudi prvo srečanje med Titom in Nehrujem. Vsestranska splošna izmenjava misli je velikega pomena tako za neposredne jugoslovansko-indijske odnose kakor tudi za širše potrebe.

Indija in Jugoslavija, poudarjajo v tukajšnjih jugoslovanskih in indijskih krogih, sta izgradili samostojno, v svojih razmerah in ob podpori svojih narodov sieher na svojo zunanjo politiko, ki pa sta po svojih ciljih, prizadevanjih in osnovni usmerjenosti zelo podobni. O sieherni je moč reči, da je v skladu s potrebami in interesi človeštva, ker je v indijski in jugoslovanska politika nenehno prispevek k urejanju razmer na svetu. Iz tega sledi, da sta tudi širšega mednarodnega pomena in da vodita hkrati k še tesnejšemu sodelovanju med našima dvema deželama.

V sedanjih razmerah, ko je že prišlo do določene olajšanja v mednarodnih odnosih, postajajo metode razgovorov in sporazumevanja posebnega pomena, ker je očitno, da je moč dvome in nezaupanje na svetu postopoma odstraniti samo s čim bolj aktivno uporabo te metode. Domnevajo, da je bilo na razgovorih med predsednikom Titom in ministrskim predsednikom Nehrujem govora tudi o tem.

Metoda razgovorov je posebnega pomena prav na pragu ženevske konference ministrskih predsednikov vesil. Gotovo je, da bo ta konferenca, če bodo uporabili takšno metodo, zmanjšala dvome in nezaupanje med glavnimi nasprotniki. Prav to je pa tudi bistveno, da bi se lahko lotili uspešnega obravnavanja odprtih mednarodnih vprašanj v novem mednarodnem vzdušju.

Maroški načrti francoske vlade

Pariz, 6. jul. (AFP). Današnja vladna seja je bila malone izključno posvečena maroškemu vprašanju. Minister za zadeve Tunisa in Maroka, Pierre July, je poročal o navodilih, ki jih bo dobil novi generalni rezident v Maroku Grandval, preden bo jutri odpotoval v Maroko.

Ceprav ima generalni rezident dokaj proste roke v obravnavanju in presoji položaja, so z navodili določene splošne meje njegovega dela za uveljavljanje sporazuma preko postopnega opuščanja metode neposrednega upravljanja in s povečanim sodelovanjem Maročanov na odgovornih mestih v upravi.

Notranji minister Bourges-Maunoury je predlagal, naj bi

V sedanjih spremenjenih razmerah se pojavljajo po mnenju in globokem prepričanju jugoslovanskih in indijskih predstavnikov večje možnosti tudi za nadaljnje delo OZN. Zato je ena izmed neposrednih nalog čimprej odpraviti tiste slabosti, za katerimi ta še vedno boleha. Te slabosti se vsekakor izražajo v nezadostnem univerzalnem značaju OZN, kar se zrcali tudi v dejstvu, da Kitajska ni zastopana v OZN in da tudi mnogo drugih dežel še vedno niso sprejeli v to organizacijo.

Jugoslavija in Indija sta vedno pripisovali izreden pomen vprašanju razorožitve, prepovedi atomskega orožja in mednarodnemu nadzorstvu, kakor tudi uporabi atomske energije izključno v miroljubne namene. Jugoslavija in Indija nista nikdar podvomili o koristnosti naporov na tem področju, tem manj pa imata razloge za takšne dvome zdaj, ko se položaj zboljšal. Ravno nasprotno bi bili potrebni novi napor na tem področju, da bi tako postopoma odvrnili nenehno nevarnost za človeštvo.

Naši dve deželi sta pripisovali vedno velik pomen vprašanju gospodarskega razvoja slabo razvitih dežel. Domnevajo, da so tu-

ragat obdržal položaj podpredsednika, liberalec Martino pa položaj zunanje ministra. Pomembno je, da je demokratska stranka naposled vendarle prepuščila prosvetno ministvo socialnemu demokratu Rossiju v skladu z zahtevo meščanskih strank, da je treba ukiniti monopol klerikalcev v prosveti.

Iz vseh demokratskih struj so prišli v vlado vsi njihovi glavni predstavniki v imenu desnice sta Gonella in Andreotti. Fanfanijeva vlada veliko močnejša od dosedanjih Scelbove in da predstavniki vseh demokratskih skupin v vladi utrjuje ministrski svet.

Resori so bili tako razdeljeni: ministrski predsednik Antonio Segni (demokristjan), podpred-

Segni obnovil koalicijo

štirih italijanskih strank in sestavil vlado, toda z nekaj novimi ljudmi

Rim, 6. jul. (Tanjug). Prof. Antonio Segni je davi izročil predsedniku republike Gronchiju seznam ministrov svoje nove vlade. Gronchi je sestavo vlade potrdil in podpisal odlok o imenovanju članov nove vlade.

V novi vladi imajo demokristjanj 15 resorov, socialni demokristjan 4, liberalci pa 3. Četrta stranka v koaliciji, republikanska spet nima svojega predstavnika v vladi, ker niso sprejeli njene zahteve po zunanjem ali obrambnem ministstvu.

Izmed važnejših položajev v vladi je socialni demokrat Sa-

sednik Giuseppe Saragat (socialni demokrat), zunanji minister Gaetano Martino (liberalci), kmetijski minister Emilio Colombo (demokristjan), minister za proračun Ezio Vanoni (demokristjan), minister za zunanjo trgovino Bernardo Matarrella (demokristjan), obrambni minister Paolo Taviani (demokristjan), finančni minister Giulio Andreotti (demokristjan), pravosodni minister Giovanni Moro (demokristjan), notranji minister Ferdinando Tambroni (demokristjan), minister za javna dela Giuseppe Romita (socialni demokrat), minister za delo Ezio Vigorelli (socialni demokrat), minister za trgovinsko mornarico Gennaro Cassiani (demokristjan), prosvetni minister Paolo Rossi (socialni demokrat), minister PTT Giovanni Braschi (demokristjan), minister državne blagajne Silvio Gava (demokristjan), prometni minister Armando Angelini (demokristjan), minister za trgovino in industrijo Guido Cortese (liberalci), ministri brez listnice de Caro (liberalci) za stike s parlamentom, Pietro Campilli (demokristjan) za obnovo Juga in Guido Gonella (demokristjan) za reformo uprave.

Splošno mnenje je, da je glede na ljudi, ki so prišli v vlado, Segnijeva vlada veliko močnejša od dosedanjih Scelbove in da predstavniki vseh demokratskih skupin v vladi utrjuje ministrski svet.

Resori so bili tako razdeljeni: ministrski predsednik Antonio Segni (demokristjan), podpred-

Govorili smo kot prijatelji

je na fiskovni konferenci izjavil predsednik indijske vlade Djavaharlal Nehru

Ob 19. uri je imel premier Nehru v dvorani novega hotela »Neptun« tiskovno konferenco, ki se je je udeležilo okoli 50 tujih in domačih novinarjev.

»Najprej moram izraziti svojo globoko zahvalo za ljubeznivi sprejem, ki so mi ga priredili povsod po Jugoslaviji, je dejal predsednik Nehru. Govorec o svojih vtisih v Jugoslaviji je rekel, da je bil globoko impresioniran nad sprejem v vseh krajih naše države.

»Obiskal sem štiri republike: Srbijo, Bosno in Hercegovino, Hrvatsko in Slovenijo. Zelo mi je

žal, da nisem mogel obiskati Makedonije in Črne gore. Jasno je, da po tako kratkem bivanju ne morem dati analize razvoja v Jugoslaviji, toda moj vtis je predvsem, da gre tu za vitalen narod, ki izgrajuje svojo deželo in ki z velikim naporom dela za dvig svojega standarda. Jugoslavlani vroče žele mir, da bi lahko dosegli te smote«.

Odgovarjajoč na vprašanje o razgovorih, ki jih je imel v Jugoslaviji s predsednikom Titom, je Nehru dejal: »Razgovarjali smo se o mnogih vprašanjih, tako o tistih mednarodnega pomena, kakor o onih, ki imajo pomen za naši dve državi. V glavnem gre za vprašanja, ki se nanašajo na Azijo in Evropo. Naši pogledi na te probleme so zelo podobni in se skladajo. Sedanj razgovori so bili nadaljevanje tistih, ki sva jih s predsednikom Titom obravnavala v Indiji. Pogovarjali smo se pristožno in odkrito, kakor prijatelji, ki se med seboj razumejo.«

V zvezi z ženevskim sestankom je indijski premier izrazil upanje, da bo konferenca rodila dobre rezultate. »Ni treba pričakovati, da bo rešila velike svetovne probleme. To bi bilo preveč. Toda tudi majhni koraki, ki bi jih konferenca naredila, bi bili koristni in pomembni za razvoj mednarodnega položaja.«

O Nemčiji je Nehru dejal, da bo prej ali slej treba rešiti vprašanje zedinjenja Nemčije. Nehru je dostavil, da s predsednikom Titom nista razpravljala o dokončnem načinu, kako naj se dosegne zedinjenje Nemčije, sporazumela pa sta se v splošnih potezah o tem, kako je treba začeti reševati to vprašanje. Nehru je rekel, da je med razgovori v Moskvi dobil vtis, da sovjetski voditelji žele razumno rešitev nemškega vprašanja.

O kolonializmu je Nehru dejal, da odločno nasprotuje vsaki obliki zatiranja, da pa kot odgovorni politik in predsednik vlade ne želi imensko govoriti o kolonialnih silah, ker je končno dobro znano, katere so.

O Organizaciji združenih narodov se je Nehru izrazil, da bi njena vloga še bolj porasla, če bi sprejela v članstvo LR Kitajsko in druge dežele, ki imajo pogoje za to.

Zato naj ta praznik zmeraj spominja na slavno minuloost, ki se bo ohranila kot najsvetlejši spomin sedanjih in bodočih rodov.

Sprejmite, tovariš predsednik, moje najtoplejšje želje za srečno življenje in vsestranski napredek republike Srbije.

Josip Broz Tito

Čestitka Mihe Marinka predsedniku Ljudske skupščine Srbije

Beograd, 6. jul. (Tanjug) Ob Dnevu vstaje srbskega naroda je predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko poslal predsedniku Ljudske skupščine Srbije Petru Stamboliću tole čestitko:

»Ob Dnevu vstaje srbskega naroda prejmite moje iskrene čestitke, kakor tudi čestitke Ljudske skupščine Slovenije, z najlepšimi željami za nadaljnji napredek Ljudske republike Srbije.«

Delegacija zagorskih rudnikov na obisku pri Mihi Marinku

Ljubljana, 6. jul. Ob proslavi 200-letnice premogovnika v Zagorju je delegacija rudarjev obiskala predsednika Ljudske skupščine Slovenije Miho Marinka, ki je doma iz Zagorja. Miha Marinko se je zahvalil delegaciji za pozornost in izrazil svoje zadovoljstvo, da je proslava, ki ji zaradi bolezni ni utegnil prisostvovati, uspeša.

Predsednik Miha Marinko je zadržal goste na kosilu in se z njimi razgovarjal o različnih družbenih in gospodarskih problemih v Zagorju.

Dopisnik neke tuje agencije je vprašal Nehruja, če enako kakor predsednik Tito ocenjuje politiko in cilje sovjetskih voditeljev. Nehru je odgovoril, da je po njegovem mnenju Tito v boljšem položaju, da to oceni. Pripomnil je: »Tito končno zna njihov jezik. Če pa je že govor o splošni politiki in o tolmačenju sovjetske politike, tedaj so najine ocene zelo podobne.«

Na vprašanje, katerim faktorjem je treba pripisati izboljšanje mednarodnega položaja, je Nehru odgovoril: »Predvsem je splošna želja vseh narodov, preprečiti vojno in zagotoviti mir in ta želja vpliva na odgovorne politike. Drugi faktor je po mojem mnenju zavest, da se v atomski dobi svet ne sme igrati z orožjem, ker je postalo preveč nevarno i za eventualne zmagovalce i za premaganca. Razen tega je treba iskati vzroke za izboljšanje položaja tudi v korakih ZDA in ZSSR, dveh največjih sil sveta.«

Sodelovanje naših in izraelskih atomskih znanstvenikov

Beograd, 6. jul. (Jugopress). Izrael je sprejel jugoslovansko ponudbo, naj bi začeli znanstveni inštituti in strokovnjaki sodelovati na področju uporabe jedrske energije v miroljubne namene.

Iz Izraela poročajo, da bo oktobra prišel v Jugoslavijo eden izmed najaktivnejših izraelskih eksperimentalnih fizikov Sol Koen, profesor univerze v Jeruzalemu. Prof. Koen bo gost Inštituta za jedrsko energijo »Boris Kidrič« v Vinči in bo imel pri nas več predavanj.

Izrael je ponudil, naj bi en jugoslovanski znanstvenik delal nekaj časa v Izraelu pri ugodnem teoretičnem fiziku, prof. Joelu Rakeju.

Pozimi bo na praktičnem delu v Inštitutu »Boris Kidrič« tudi neki mlajši izraelski fizik.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 7. julija
Sprva sončno vreme, nato naraščajoča oblačnost, popoldne manjše krajevne plohe, deloma nevihtne zračja, pozneje razjasnila. Temperatura ponoči med 8-14, na Primorskem okoli 17. Najvišja dnevna temperatura med 18-24 stopinj C.

ZMOGLJIVOST NAŠIH RUDNIKOV

455.000 ton lignita so nakopali

velenjski rudarji v prvih petih mesecih

V mesecu maju je velenjski rudnik dosegel v proizvodnji lignita nov napredek, čeprav že v zadnjih mesecih skoraj redno izkazuje stalno povečanje proizvodnje. V velenjskem rudniku so v maju nakopali 93.400 ton lignita, medtem ko je proizvodnja v maju lanskega leta dosegla 60.400 ton lignita.

Skupno so slovenski rudarji nakopali v prvih petih mesecih leta 455.000 ton lignita. Ker se proizvodnja tega premogovnika veča iz meseca v mesec, lahko računamo, da bo kolektiv tega premogovnika povsem izpolnil letni

proizvodni plan, ki znaša 1.050.000 ton lignita. Če bodo rudarji nadaljevali s proizvodnjo v dosedanjem tempu, bodo izpolnili svojo delovno nalogo.

Vendar pa naše gospodarstvo zahteva vedno več premoga in tudi lignita. Navzlic navedenemu povečanju proizvodnje pa naše tovarne in obrati ves nakopan premog in lignit spreli uporabijo in marsikatera tovarna se oskrbuje s premogom iz rok v usta. Tako na primer Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem dobiva le toliko lignita, da ga sproti uporabi. Vodstvo tovarne stalno urgira pri rudniku, naj jim pošljejo lignit, da proizvodnja tako važnega artikla, kot je aluminij, ne bo trpela. Težave povzročata tudi železniški prevoz, o katerem so že mnogo govorili na merodajnih meslih. Vodstvo nove tovarne časopisnega papirja si prav tako že sedaj, ko tovarna še ne obratuje, prizadeva, da bi zagotovila tovarni zadostne količine lignita oziroma lignitnega prahu. V kratkem bo namreč za potrebe tovarne pričela obratovati nova termocentrala. Zanj imajo sedaj zagotovljene le omejene količine lignitnega prahu, vendar pa jim bo za tretje tromesečje, po sedajšnjih predvidevanjih, manjkalo okoli 10.000 ton prahu, za četrto tromesečje tega leta pa jim doslej niso obljubili še niti tone prahu.

To vprašanje, ki postaja kljub stalnemu povečanju proizvodnje premoga, predvsem lignita, vedno bolj pereče, znova kaže na to, da moramo misliti — zaradi omejenih možnosti proizvodnje premoga —

na povečanje proizvodnje hidroenergije, ki naj krije naraščajoče potrebe po energiji. Tako lahko električna energija nadomesti pomanjkanje premoga v drugih panogah industrije, električna železnica na mesto vlaka in drugih panogah našega gospodarstva. Nedvomno bodo naši napori v prihodnje storerji v smeri novih hidroenergetskih virov, če nečemo, da bo naša industrija trpela pomanjkanje energije.

Ob koncu naj omenim še proizvodnjo ostalih vrst premoga, vključno premogovnik Sečovje v koperskem okraju, so naši požrtovalni rudarji nakopali 2150 ton, medtem ko je aprilska proizvodnja bila za okoli 150 ton manjša. Rjavega premoga pa so v premogovnikih naše ožje domovine proizvedli 182.900 ton, kar je zaradi prvomajskih praznikov nekaj manj kot aprilska proizvodnja.

C

Mladina bo letos gradila mnogo športnih igrišč po vsej državi

S prostovoljnimi delovnimi akcijami bodo člani Ljujske mladine zgradili letos mnogo športnih igrišč po vsej državi, zlasti še po vaseh. Razen tega bodo v nekaterih ljudskih republikah mladinci delali tudi na drugih objektih: v Bosni in Hercegovini na primer pri izdelavi in dograditvi šol, na Hrvaškem pri dograditvi hidrocentrala »Nikola Tesla« v Vinodolu, v Srbiji pa pri ureditvi parkov in manjših cest.

V Beogradu že skoroda mesec dni nad 800 dijakov urejuje zabavni park na desni obali Save. Delavska mladina pa pomaga tudi pri dograditvi mladinskega stadiona na Karaburmi. Novosadska mladina sodeluje pri ureditvi velikega športnega središča, kakor tudi pri graditvi pomolnih igrišč za vse športne panoge okrog mladinskega stadiona.

Vaska in mestna mladina Kosmeteta gradi športna igrišča v glavnem po vaseh. Na Hrvaškem pomaga mladina graditi hidrocentralo v Vinodolu, gradi pa tudi nekaj sto športnih igrišč, ki bodo

V Ljubljani bodo v kratkem začeli delovati zdravstveni domovi

Včeraj se je sestala komisija za reorganizacijo zdravstvene službe pri Svetu za zdravstvo MLO Ljubljana. V komisiji sodelujejo zastopniki bodočih ljubljanskih občin, ki so razpravljali o stvarnih ukrepih, da bi se pred reorganizacijo občin izvedli decentralizacijo zdravstvene službe v Ljubljani in to z ustanovitvijo zdravstvenih domov, osamosvojitvijo večjih obratnih ambulant in tako dalje.

Dejavnost zdravstvenih domov, ki bodo sodelovali v novih občinah, bo zajemala vsjo preventivno in kurativno zdravstveno službo na področju teh občin. Zato bodo zdravstveni domovi imeli splošne ordinacije lahko v več ambulantah; v njihovem okviru bodo delovale obratne ambulante, v kolikor ne bodo samostojne, zobne ordinacije, nekatere specialistične ordinacije, skrbeli bodo za zdravstveno zaščito šolske mladine, higiensko službo, imeli bodo dispanzer in posvetovalnice za žene in za otroke ter zdravstveno prosvetno službo.

Na seji so tudi že razpravljali o imenovanju upravnih odborov za bodoče zdravstvene domove.

M. N.

KONGRES MEDNARODNE FEDERACIJE MLADIH ZADRŽNIKOV ZAKLJUČEN

Sprejeli so več resolucij o bodočih nalogah

Zadar, 6. julija. — Kongres Mednarodne federacije mladih združnikov je danes v mednarodnem mladinskem letovišču v Zadru zaključil delo. Začel se je 30. junija.

Na zadnji seji so sprejeli več resolucij o bodočih nalogah in smernicah za delo Federacije. Jugoslovanska delegacija je predlagala resolucijo, v kateri je rečeno, da so se sprilo popuščanja napačnosti na svetu izboljšali pogoji za napredek bolj vsestranskega in intenzivnejšega mednarodnega sodelovanja. V resoluciji je dalje rečeno, da je treba v Federacijo vključiti nove organizacije za združevanje mladih. Resolucija zahteva tudi od vseh članov Mednarodne federacije mladih združnikov, naj po svojih močeh podpro prizadevanja, da bi uredili razmere na svetu. Resolucijo so soglasno sprejeli.

Za novega predsednika Federacije so izvolili švicarskega dele-

gata Jakoba Gassmanna, za podpredsednika Alijo Vejzagića, predsednika sekcije mladih združnikov pri Glavni združni zvezi Jugoslavije. Na dopoldanski seji so sprejeli kanadsko Zadržno zvezo za člana Federacije. Na včerajšnji seji so potrdili nekatere spremembe statuta te mednarodne organizacije.

G. A.

Pozni posevki se dobro razvijajo

Zadnje deževje je znatno vplivalo na rast poznih kmetijskih posevkov, zlasti na koruzo in sladkorno peso. Tudi druge industrijske kulture — sončnice, tobak, konoplja in hmelj se dobro razvijajo, čeprav je bila setev oziroma saditev precej pozna.

Zetev pšenice se je začela pred 10 dnevi. Po prvih cenitvah sta toča in neurje napravila na žito približno za 800 milijonov din škode.

Delo odborov Sabora LR Hrvatske

Odbori Sabora LR Hrvatske so včeraj začeli obravnavati zakonske osnutke, ki jih bodo v začetku prihodnjega tedna predložili Saboru. Zakonodajni odbor republiškega sveta je sprejel v podrobnosti zakonski osnutek o novi ureditvi okrajev in občin, odbora za gospodarstvo obeh zborov pa sta obravnavala zakonske osnutke o občinskem davku, krajevnem samopriskvu in turističnem taborjenju, zakonski osnutek o zaščiti živine pred okužbami ter zakonski osnutek o vzdrževanju in popravilih vaških cest. Odbor za organizacijo oblasti in upravo je razpravjal o spreminjalnih predlogih republiškega izvršnega sveta k zakonskemu osnutku o območju okrajev in občin.

Svetozar Vukmanović na gradbiščih v Srbiji

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović, član Zveznega izvršnega sveta Milentije Popović, podpredsednik Izvršnega sveta Srbije Voja Leković ter še nekateri ljudski poslanci so si davi ogledali dela pri ureditvi hidroenergetskih gradbišč v Srdelski soteski. Ogledali so si tudi hidroenergetsko gradbišče v Vlasovu.

Posvetovanje o izvozu preloženo

Zunanjetrgovinska zbornica sporocila, da je posvetovanje o izvozu, ki naj bi bilo 8. julija, preloženo na 15. julij. Na njem bodo razpravljali o nekaterih perečih vprašanjih naše zunanje trgovine. Sestanka se bo udeležilo več predstavnikov zunanjetrgovinskih podjetij in državnih organov.

V TOVARNI ROTACIJSKEGA PAPIRJA V VIDMU PRI KRŠKEM SE PRIPRAVLJAJO NA

POSKUSNO OBRATOVANJE

ki se bo začelo brzkone sredi avgusta

V novi tovarni rotacijskega časopisnega papirja v Vidmu pri Krškem se že pripravljajo, da bo kmalu začel obratovati tudi glavni objekt tovarne, orjaški papirni stroj, ki bo danaj letno 20.000 ton rotacijskega papirja, po potrebi pa tudi več. V veliki strojni dvorani, ki je zgrajena samo za ta stroj, dokončujejo poslednja montažna dela. Še ta mesec bodo preizkusili posamezne naprave, nakar bodo poskusno zavrteli celotni strojni kolos, ki tehtla 600 ton in meri v dolžino 105 metrov. Ni treba še posebej poudarjati, da gre za stroj najosodobnejše konstrukcije, ki se odlikuje ne samo po svoji velikosti, marveč še bolj po hitrosti proizvodnega postopka in po sposobnosti kvalitetne izdelave. Če ne bo nepredvidnih ovir, bodo na tem stroju začeli izdelovati papir sredi prihodnjega meseca. To bo pomemben dogodek za ves jugoslovanski dnevni tisk, ki posledje ne bo več odvisen od uvoza rotacijskega papirja.

Ostali obrati nove tovarne že delajo. Tako obratujeta že nekaj

časa čistilnica brusnega in celuloznega lesa in brusilnica, čeprav za sedaj še v omejenem obsegu, ker ni tolikšne potrebe po lesovini, dokler ne bo delal papirni stroj. S svojimi 4 težkimi veržnimi brusilnimi stroji bo nova brusilnica lahko dala ia leto 19.000 ton lesa, kar pomeni podvojitve celotne jugoslovanske proizvodnje lesovine. Stare naprave videmske brusilnice, ki je bila urejena za proizvodnjo lesovine za srednjefini papir, so medtem že prenesli v Čačak, kjer tudi že obratujejo v novi brusilnici tamošnje papirnice.

Tudi v obstoječi tovarni celuloze v Vidmu, ki ji je priključena nova tovarna rotacijskega papirja, so že v aprilu zaključili dela za povečanje njene zmogljivosti od 9000 na 15.000 ton celuloze letno. Novi kuhalnik za celulozo z vsemi napravami novega proizvodnega toka uspešno že obratuje dva meseca. Tako je zagotovljena tudi zadostna proizvodnja celuloze za potrebe novega velikega kombinata papirne industrije v Vidmu.

S.

DRUŽBENA KRONIKA

Vzroki davčnih zaostankov

Glede plačevanja davka na dohodek od kmetijskih gospodarstev in privatnega sektorja obrti je letošnje leto zelo slabo. Od predvidenega letošnjega davka na dohodek kmetijskih gospodarstev so plačali davkoplačevalci do 1. junija samo 26,1%. Razumljivo je, da je to močno vplivalo na trg toubolj kar letos tudi obrtniki ne plačujejo v redu davkov. Vse to je povzročilo velik pritisk na cene in zvišanje stroškov.

Iz podatkov zveznega tajništva za narodno gospodarstvo povzemanamo, da je bilo v prvih petih mesecih letošnjega leta plačanega davka na dohodek kmetijskih gospodarstev v vsej državi 26,1% letnega plana. V Črni gori so plačali kmetje samo 16,5%, v BiH 21,2%, v Srbiji 23,2%, na Hrvaškem 23,3%, v Sloveniji 34,1%, v Makedoniji pa 35,7%. Najmanj davkov so plačali torej v Črni gori. Po celotnem obsegu plačanega davka v primerjavi s predvidenim planom pa dejansko zaostajajo predvsem Srbija, pa tudi Hrvatska, Slovenija ter Bosna in Hercegovina, kar je imelo za položaj na trgu najhuje posledice.

Po analizi tajništva za gospodarstvo Srbije so plačali davkoplačevalci v tej republiki v minulih mesecih približno za 3% manj davkov kakor lani. V tej zvezi je treba med drugim omeniti, da plačujejo ljudje manj davkov v okrajih brez mestnih občin. Okrajni običajno v začetnih mesecih vsakega leta pritiskajo na plačevanje davkov in ta praksa naj bi bila povzročila davčne zaostanke. V resnici pa to niso edini vzroki.

Uprava za davke na dohodek letošnje leto. Zato mnogi okrajji niso odmerili davkov, marveč so določili samo akontacije. Katastrske uprave počasi obravnavajo pritožbe davkoplačevalcev, ki jih je mnogo, kar ovira enakomerno plačanje davkov. Samo v BiH so prejele katastrske uprave 34.783 pritožb proti odmeri davkov.

Razen tega pa tudi mnoge uprave za dohodek in davčni organi ljudskih odborov niso storili dovolj, da bi izpolnili to nalogo. To je tembolj čudno, ker so razmere glede plačevanja davkov letos neprimerne boljše od lanskih. Poglejmo spet primer Bosne in Hercegovine. Od januarja do konca aprila so dobili davkoplačevalci na račun akontacije za odkup kmetijskih pridelkov približno 2.400 milijonov ali v primerjavi z lanskim letom za kakih 400 milijonov več. Zato bi človek mislil, da bodo kmetije tudi davke plačevale redneje. Zgodilo pa se je nasprotno. Lani so plačali v prvih štirih mesecih v tej republiki na račun davkov 38,7% izkupitja za odkup, letos pa samo 22,3%. Več to kaže, da so pristojni organi poverili premalo pozornosti plačevanju davkov.

POMANJKLJIVA KONTROLA NAD DOHODKI PRIVATNIH OBRATNIKOV

Da uprave za dohodek pri ljudskih odborih in njihove davčne komisije niso posveatile tomo vprašanju dovolj pozornosti, najbolje dokazuje primer privatnih obratnikov. Kontrola je ugotovila v tem oziru pri mnogih ljudskih odborih več velikih napak in nepravilnosti. To se zanaša na slabšo kontrolo nad dohodki privatnih obratnikov. V Osljeku je ugotovila davčna komisija pri desetih obratnikih približno 5.250.000 din dohodkov, v resnici pa so znašali njihovi dohodki blizu 10 milijonov. Zanimivo je primer nekoga osljeskega obratnika, ki mu je davčna komisija na podlagi prometa v znesku 1.200.000 določila pavšalno davčno osnovo samo 200.000. Povrh pa je imel ta obrtnik v resnici nad tri milijone prometa.

Kako slabo so poslovala davčne komisije, kaže tudi naslednji primer.

V Saben so nekemu privatnemu zidarju priznali na račun izplačanih plačil in prispevkov za socialno zavarovanje 2.990.000 din. Ko pa so v Zavadu za socialno zavarovanje to preverili, so ugotovili, da ni plačal niti dinarja za socialno zavarovanje in da zaposlenih delavcev sploh ni prijavil. Takih primerov je mnogo ne le v Saben, marveč tudi v drugih mestih, tako v Osljeku, Somboru, Subotici, Ivangradu, Kolašinu itd. Nekatero davčno komisijo so bile privatnim obratnikom tako znakomjene, da so jim priznale celo več stroškov, kakor so jih sami prijavili. V občini Crveni krst pri Nisu je neki privatni tivar prijavil 786.000 din stroškov, davčna komisija pa mu je priznala 1.080.000 din! Dva klijentavnarja v istem kraju sta prijavila 1.346.000 din stroškov, davčna komisija pa jima je priznala 399.000 din več!

Letos so se dozajale čudne reči tudi glede odmera davkov. Še zmeraj namreč lahko trdimo, da so davčne osnove obratnikov pretežke. Vzile temu so mnoge davčne komisije usmerile svoje delo na to, da so nekaterim obratnikom še zmanjšale obveznosti. V Derventi je znašala povprečna davčna osnova obratnikov-pavšalstvo 78.300 din, letos pa jim je znižala davčna komisija osnovo na 57.500 din ali za 17% manj.

Te pomanjkljivosti in napake so v mnogih primerih posledica brezbržnosti ljudskih odborov. Po zdaj veljavni predpisi lahko namreč dobe ljudski odbori za svoje potrebe kratkoročne kredite. To so tudi storili. Razen tega pa so nekateri ljudski odbori uporabili tudi sredstva, ki so jih dobili od privatnih organizacij s svojega področja ali pa iz dotacij. Tako so zanemarili pobiranje davkov, ker od njih niso bili več odvisni.

Da se to letos ne bi več dogajalo, bo treba nekoliko spremeniti veljavne predpise. Razen tega pa bodo morali ljudski odbori bolj paziti na plačevanje davkov, zlasti pa na delo svojih davčnih komisij. Če bodo tako storili, bodo takšne in podobne napake najbrž opadle.

predvsem namenjena mladini. V 56 izmed skupnih 80 okrajev Hrvatske bodo v glavnem poleti uredili okrog 400 igrišč za odbojko, okrog 200 nogometnih igrišč ter 60 igrišč za košarko in rokomet.

Letošnje mladinske delovne akcije v Sloveniji bodo v glavnem usmerjene na izgradnjo nekaterih športnih objektov. Ljubljanski mladinci bodo ustanovili tri delovne brigade, ki bodo gradile stadion na Viču. Najbolj dejavna v Sloveniji je mariborska mladina, ki bo ustanovila več delovnih brigad. Ena izmed teh bo pomagala pri izgradnji omenjenega

stadiona v Ljubljani, druga bo pomagala pri izgradnji planinskega doma »Partizan« na Pohorju, dve brigadi pa bosta odpotovali v Skofjo Loko, kjer bosta pomagali pri ureditvi komunalnih objektov.

Velike delovne akcije Ljujske mladine Makedonije se bo udeležilo nad 60.000 mladincev. Ze doslej so zgradili ali preuredili nad 300 raznih športnih objektov. Predvidevajo, da bodo mladinci letos v Makedoniji zgradili okrog 1500 športnih igrišč, ki bodo v glavnem namenjena razvoju množične telesne vzgoje na vasi.

(Tanjug)

NEKAJ SPREMEMB V UREDBI o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij

Zvezni izvršni svet je te dni predpisal nekatere spremembe uredbe o delitvi celotnega dohodka gospodarskih organizacij, ki so jih narekovale izkušnje pri izvajanju te uredbe.

ODPLAČILA DOLGOROČNIH KREDITOV

Med izdatke, ki se krijejo iz dobička po zveznem obdavčenju (ozir. pred delitvijo med podjetjem in okrajem), se po spremenjenem besedilu 59. člena štejejo ne le zneski za odplačilo dolgoročnih kreditov, za katere je porok okraj, temveč tudi zneski za odplačilo tistih dolgoročnih kreditov, za katere je okraj dal samo svojo pritrditvev. Isto velja po spremenjenem 68. členu tudi v primeru delitve dobička trgovskih podjetij in trgovin.

INVESTICIJSKI SKLADI V TRGOVINI

Nadaljnja sprememba se nanaša na investicijske sklade trgovskih podjetij in trgovin, v katere se obvezno prenese 0,1 do 0,5% od prometa, kar določijo okrajni družbeni plani. Ker pa je ta odstotek za nekatere stroke trgovine (na pr. za trgovino s kmetijskimi pridelki ali z odpadnim materialom) premajhen, je z novo uredbo določeno, da lahko Zvezni izvršni svet določa za trgovska podjetja posameznih strok tudi višji odstotek.

VERIZNA TRGOVINA

Mnogo razpravljanja je bilo zadnje mesece o 72. členu uredbe, čigar določbe so naperjene proti verizni trgovini. Ta člen določa, da se v celotni promet, od katerega se računa predpisani odstotek za plačni sklad, ne šteje: 1. pri trgovskih podjetjih in trgovinah na drobno promet, dosežen s prodajo blaga drugim trgovskim podjetjem; 2. pri trgovskih podjetjih na debelo promet, dosežen s prodajo drugemu trgovskemu podjetju na debelo, izvemši promet s kmetijskimi pridelki, če pri prometu nista bili udeleženi več kakor dve trgovski podjetji na debelo. Ker pa se promet med grosisti večkrat ni mogoče izogniti, je z novo uredbo določeno, da 2. točka ne bo veljala v letu 1955. Nov odstavek k 72. členu pa določa, da spada v celotni promet, kadar se uporablja odstotek za plače, tudi promet blaga, ki ga trgovsko podjetje na debelo proda trgovskemu podjetju, ustanovljenemu po združni zvezi (n. pr. okrajnem združnem trgovskemu podjetju) in promet blaga, ki ga

nakupi združno trgovsko podjetje od zadrug in proda trgovskemu podjetju na debelo.

DOBIČEK TRGOVINE S PAVŠALNIM OBRACUNOM

Z novim členom 75a je določeno, kako deli dohodek trgovina s pavšalnim obračunom družbenih obveznosti, se pravi trgovina, izročena v upravljanje delavcem proti plačilu letnega pavšalnega zneska dobička. Taka trgovina si ne ustvarja plačnega sklada z odstotkom od ostvarjenega prometa. Delavci in uslužbenci trgovine si razdelijo tisti del celotnega dohodka, ki ostane po odbitku materialnih stroškov, amortizacije, pavšalnega zneska dobička, stalnih prispevkov družbeni skupnosti od obratnega kredita, prispevkov za obvezne sklade, domačinstva plače za prvih 7 dni bolezni in obrokov za odplačilo kredita, za katerega je porok okraj.

INDUSTRIJSKE PRODAJALNE

Da se omogoči prodajalnemu proizvajalnemu podjetju poslovnanje po enakih pogojih, bo po spremenjenem besedilu 78. člena določil okraj, v katerem ima podjetje svoj sedež, kako uporabijo prodajalne ostanke rabata, ki gre za povečanje plač nad plačami, po tarifnem pravilniku in za vplačilo v skupni rezervni sklad o udeležili kmetijski strokovnjaki iz vse države.

jaln (po dosedanjih predpisih je to določal vsak okraj, v katerem so prodajalne določene podjetja). Predpisi glede delitve rabata industrijskih prodajalcev veljajo od 1. januarja 1955.

Jugoslovanski železničarji na skupščini angleške Narodne zveze železničarjev

Letni skupščini angleške Narodne zveze železničarjev, ki bo od 9. do 15. julija v Hastingsu, bo prisostvovala tudi delegacija Sindikata železničarjev Jugoslavije. V delegaciji, ki je sinoči odpotovala v Anglijo, sta predsednik Centralnega odbora sindikata železničarjev Rade Vučković in predsednik Republiškega odbora sindikata Hrvatske Vjekoslav Janić.

Konferenca za pospeševanje planinskega gospodarstva

Narodni odbor FAO in Zvezna kmetijska zbornica sta sklicala na Pokljuki konferenco, na kateri bodo razpravljali o pospeševanju planinskega gospodarstva, zlasti o izboljšanju živinoreje, lijevje svoj sedež, kako uporabijo prodajalne ostanke rabata, ki gre za povečanje plač nad plačami, po tarifnem pravilniku in za vplačilo v skupni rezervni sklad o udeležili kmetijski strokovnjaki iz vse države.

Tri nove ladje za izvoz

Tramperji po 10.500 ton, izdelani v ladjedelnici »3. maj«, bodo doslej največje pri nas zgrajene ladje

Reka, 6. jul. — Tri ladje, za izgradnjo katerih je reško podjetje »3. maj« sklenilo pogodbo z nekim švicarskim kupcem, so hkrati tudi prve ladje našega brodarstva, namenjene izvozu. Te ladje bodo največje izmed vseh, kar jih je bilo doslej izdelanih pri nas. To so tramperji po 10.500 ton nosilnosti, zgrajeni in opremljeni po najosodobnejših metodah. Eno takšno ladjo gradijo tudi za neko britansko podjetje, zdaj pa se pogajajo še z nekaterimi tujimi interesi. Vrednost teh štirih ladij znaša okrog 7,5 milijarde din.

Kolektiv »3. maj« je izpolnil roke, običajne v svetovnem brodarstvu, s kvaliteto izdelave pa je docela ustregel zahtevam lastnikov ladij. S tem, kakor tudi s prejšnjimi uspehi, se je podjetje »3. maj« uvrstilo med najpomembnejše in najbolj opremljene ladjedelnice v Sredozemlju. Razen četvilnih majhnih in pomož-

nih enot so v tem podjetju zgradili še štiri moderne potniške — tovarne ladje po 3900 ton, štiri moderne prekoceanske ladje po 4100 ton, tri linijske po 4700 ton in šestnajst obalnih tovarnih ladij po 750 ton.

Zdaj grade še tri ladje na turbinski pogon, in sicer tramperje nosilnosti 10.000 ton tipa »Drvar« ter tri prav takšne motorne ladje za jugoslovansko oceansko plobo iz Kotora, tri pa za »Jugolinije«. Pripravljajo tudi gradnjo treh linijskih ladij po 2500 ton, kakor tudi treh manjših tovarnih po 1500 ton, ki jih nameravajo izdelati v prihodnjih dveh letih, proučujejo pa načrte za gradnjo ladijskih cistern nosilnosti 18.000 ton. Ladjedelnica »3. maj« se je tako razvila, da lahko letno zgradi ladij v skupni nosilnosti 50.000 ton, to pa je več kot polovica celotne zmogljivosti našega brodarstva.

P I S M O U R E D N I Š T V U

Kulturna pobuda iz Indije

za konkretno pospeševanje medsebojnega spoznavanja naših in indijskih narodov

Spoštovani urednik, pravkar sem z zanimanjem in zadovoljstvom prebral danes objavljeni prevod pisma Vuka Pavičevića. Ni dvoma, da bodo Pavičevićev predlog podprli vsi, ki gledajo naprej, ki jim je pri srcu nadaljnje poglobljanje medsebojnega razumevanja in prijateljstva med Jugoslavijo in Indijo. Srbohrvaški prevod Nehrujeve knjige »Odkritje Indije« je dober začetek v pravi smeri, in kakor predlaga Pavičević, bi bilo treba to pot nadaljevati s prevodom Nehrujevega življenjepisa.

Druge autobiografije, ki jo lahko prijatelji Indije z zadovoljstvom prebere, je autobiografija Mahatme Gandhija, očeta indijskega naroda. Vaše bralce bo vsekar zanimalo, da bodo v Sovjetski zvezi zdaj, ko je izšla Nehrujeva knjiga »Odkritje Indije«, najbrž prevedli tudi omenjeno biografijo.

Dovolite mi omeniti še nekaj knjig v angleščini, ki bi lahko pripomogle k boljšemu medsebojnemu razumevanju. Mahatma Gandhiju je zapustil naslednja dela:

1. »Z nenasilnim socializmom« (Zbirka Gandhijevih del o vprašanju dela in kapitala);
2. »Satiagraha« (popolna zbirka Gandhijevih del o nenasilnem odporu, o kateri je menil, da bi lahko imela pomen za ves svet);
3. »Hindi Dharma« (delo, v katerem je Gandhi prikazal splošni pogled na hinduizem kot živeljski zakon);
4. »Sarvodaja« (Gandhijevi članki o sarvodaji, ki je pomenil zanj ideal družbene vrednote);
5. »Izbor iz Gandhijevih del« (zbirka kratkih odlomkov, ki prikazujejo Gandhijeve študije o važnih vprašanjih, kakor so bog,

razredno delo, nenasilje, vera in morala itd. To je dober uvod, ki lahko posreduje bralcem glavne informacije o teh vprašanjih);

6. »Budanj-Jagna« (zbirka govorov Vinobe, velikega Gandhijevega naslednika, ki je posvetil svoje življenje naporom za ureditev vprašanja kmetov brez zemlje na miren način, brez intervencije države);

7. »Gandhi in Marx« (kritična analiza gandizma in komunizma izpod peresa velikega filozofa gandizma G. V. Maševala).

Za mlade bralce bi bile zlasti zanimive naslednje knjige:

1. »Zgodovina Indije« (kratka in zelo preprosta povest o indijski minulosti. Knjigo je napisal Radž Anand);
2. »Nova Indija« (lepo ilustrirana knjižica o ljudeh in dobrinah resuridite. Pisec Masani);
3. »Voditelji Indije« (kratek opis nekaterih vodilnih indijskih osebnosti. Pisec je pokojni socialist Meherari).

Razen tega bi prišlo v poštev še mnogo narodnih pravljic, iger, literarnih del in pesmi, napisanih približno v 12 jezikih.

Ce bi jugoslovanski mladinci obiskali Indijo, bi se lahko seznanili z bogatimi indijskimi narodnimi plesi, ki jih indijska vlada tudi podpira. Podobne obiske bi lahko izmenjali naši dve deželi med mladino in mladinskimi organizacijami, da bi lahko mladina temeljiteje spoznala življenje družine in socialne razmere v naših prijateljskih deželah. Jugoslovanske ladje, ki se vozijo v Indijo, bi lahko mnogo pripomogle k izmenjavi takšne vrste. Po potrebi bi lahko v tej izmenjavi sodelovalo tudi civilno letalstvo Jugoslavije in Indije.

Trdno sem prepričan, da se bo

velika manifestacija jugoslovansko-indijskega prijateljstva, ki je prišla do izraza v tisočih jugoslovanskih in indijskih zastavicah na ulicah mest, v navdušenih vzklikih »Naj živi Tito! Naj živi Nehru!«, nadaljevala in poglobljala tudi prek kulturne izmenjave, prek boljšega medsebojnega spoznavanja naših kultur in sploh spoznavanja narodov naših dveh dežel.

Mahendra Meghani,
urednik časnika »Milap«

KDO USTVARJA SKEPSO

glede bližnje ženevske konference v zvezi s pobudo Sovjetske zveze za resen sporazum?

Pariz, 6. julija. Pariz in London se nista slepila, da bi pričela Hruščeva, da se moti. Čeprav neuradno v francoskih diplomatskih krogih poudarjajo, da Pariz nikoli ni mislil, da je prišlo do ženevske konference zato, ker se čuti Sovjetska zveza na šibkih nogah. London je odgovoril celo nekoliko določneje, da je Kremelj privolil v sestanke prav zato, ker je ravnotežje sil upostavljeno. In vendar veliki pariški tisk, tisti z lepim vzdevkom »neodvisni«, ki izraža uradna gledišča ali pa jih popularizira, obravnava govor

Hruščeva na sprejemu v brit. veleposlaništvu, ki je v njem poudaril potrebo po resnih, ne pa mešetarskih in brezplodnih razgovorih na bližnji konferenci v Ženevi, prav v tem smislu in išče v njem odsev sovjetskih »šibkosti«.

Pisec uvodnika v »Figaru« Raymond Arone, ki ponuja večini konservativnih Francozov rešitev najrazličnejših sovjetskih ugank, meni, da gospodarske težave niso vzrok, da je začela sovjetska diplomacija govoriti drugače. Po njegovem mnenju pomenijo »izlivni odkritosrčnosti in ljubezni-

sovjetskih voditeljev samo spremembo taktike. Arone pravi, da je glavni strateški cilj Sovjetske zveze razkrojiti zahodni svet, ohraniti in zaostriži protislovja med konkurenčnimi kapitalističnimi deželami. Po njegovem mnenju Sovjetska zveza zdaj uporablja taktiko, ki ustreza spremembi nenu položaju.

Tisto, česar »Figarov« članek ni izrecno povedal, kar pa sledi iz njegovih besed, je sklep, ki ga bralec lahko povzame: Moskva želi zmanjšanje napetosti, noče pa ničesar ali pa zelo malo žrtvovati. Toda »ofenziva dobre volje« je vendarle posledica šibkosti Sovjetske zveze.

Takšno je mnenje tudi skoraj vseh ostalih pariških listov. Čeprav pa je to mnenje enodušno, ni povsem v skladu s vtisom, ki ga je dobila javnost na podlagi govora Molotova in Hruščeva in »Pravde«. Vztrajnost sovjetskih voditeljev, da bi kazalec barometra potisnili »na lepo vreme« ne samo s priložnostnimi frazami, marveč tudi z ustreznimi ukrepi, je zbudila upanje, da si Moskva res prizadeva upostaviti ugodnejše razmere za ženevske razgovore. Avstrijska pogodba, obisk v Beogradu in popuščanje glede razorožitve, vse to kaže, da se je v sovjetskem stališču res nekaj spremenilo, pripominja »Combat«.

Vse to je dokaj močno vplivalo na francosko javnost, ki bi rada videla, da bi zahodne države s kako kretno opogumile svojega četrtega ženevskega partnerja. Mnogi objektivni opazovalci poželeskih časnikov menijo, da pomeni razlaga teh naporov s šibkostjo in spremembo taktike, dejansko skepsu in zavrnitev ponudene roke in nove smeri.

B. Pešič

V Evropski posvetovalni skupščini

zagovarjajo zahodni ministri »mandat« velikih sil v zvezi s sodelovanjem z Vzhodom za ureditev evropskih vprašanj

Strasbourg, 6. julija (Tanjug). Prvič po ustanovitvi Evropske posvetovalne skupščine so danes seji skupščine prisostvovali in posegli v debato zunanji ministri malone vseh včlanjenih držav.

V poročilu komisije za splošne posle v zvezi z integracijo Evrope, ki je bilo prebrano na dopoldanski seji, je poudarjeno, da je bila v sedesdajih prizadevanjih za združitve Evrope storjena napaka, ker so bili načrti o združitvi usmerjeni pretežno na vojaške organizacije. Na koncu pravi poročilo, da bi morala imeti Evropska skupnost naddržavno demokratično kontrolno izvršno oblast.

Sovjetsko-avstrijska gospodarska pogajanja

Dunaj, 6. jul. (AFP). Po vesteh iz Moskve so avstrijsko-sovjetska gospodarska pogajanja, ki trajajo že mesec dni, zastala. Kaže, da se delegaciji ne moreta sporazumeti glede pogojev avstrijske dobave Sovjetski zvezi. Ob sklenitvi avstrijske državne pogodbe se je Avstrija zavezala, da bo šest let pošiljala za 25 milijonov dolarjev blaga na leto in da bo tako odplačevala nemško premoženje, ki ga ji je prepustila Sovjetska zveza.

Doslej so se pogajali le strokovnjaki obeh dežel. Sedaj namerava avstrijska vlada pospešiti pogajanja in je v tem smislu dala navodila svoji delegaciji.

Eisenhower spravlja

toda ZDA še ne vedo, kako bi se svet razorožil in razorožitev nadzorovala

Washington, 6. julija (AFP). Predsednik Eisenhower je izjavil na današnjem sestanku z novinarji, da ZDA iskreno žele, da bi našli formulo za razorožitev, da bi zmanjšali bremena za oborožene sile, ki so tako drage, ki pa v primeru, da ne bo prišlo do vojne, ne bodo imele nobenega haska.

Pripomnil je, da bodo vprašanje razorožitve bržkone obravnavali v Ženevi, a da ZDA na konferenci štirih še ne bodo mogle povedati, kakšno vrsto mednarodnega nadzorstva bi sprejele. Lahko pa bi določili organ, ki bi sestavil sprejemljive predloge.

Eisenhower je menil, da je problem uspešnega nadzorstva nad razorožitvijo zelo zapleten.

Noben član ameriške vlade ni nikdar rekel, je dejal, da se bo SZ pojavila na ženevski konferenci oslabljena. ZDA odhajajo na ženevsko konferenco s sprav-

lji in prijateljskimi nameni in ne nameravajo zaradi predsednikov ali iz arogance ničesar odkloniti.

Francoski zunanji minister Antoine Pinay je izjavil, da bo duh Strassbourga ponovno navdihnil zahodne dežele, ko se bodo čez nekaj dni sestale v Ženevi.

Macmillan je opozoril na morebitno prezgodnje popuščanje v naporih za organizacijo evropske in zahodne obrambe.

V razpravo sta posegla tudi nizozemski zunanji minister Van Boven in zahodnonemški zunanji minister von Brentano. Slednji je menil, da so »potrebni predvsem novi gospodarski naporji za združitve Evrope«.

ljivimi in prijateljskimi nameni in ne nameravajo zaradi predsednikov ali iz arogance ničesar odkloniti.

OBISK IZ FRANCOŠKIH KOLONIJ

Moskva, 6. julija (TASS). V SZ je prispela delegacija sindikalnih delavcev iz Maroka, francoskega Sudana in iz Madagaskarja. Delegati, ki jih je v SZ povabil centralni svet sovjetskih sindikatov, se bodo seznanili s delom sovjetskih sindikalnih organizacij ter si ogledali nekatera podjetja v Moskvi in Taškentu.

OILE SPOPADI S STAVKOKAZI

Santiago, 6. julija (AFP). Ob sinočnem spopadu med vojsko in stavkajočimi uslužbenci mestnega prome-

nevi, da bi poiskale novo pot. Pripomnil je, da je to sicer še »ozka, toda zanesljiva pot, ki mora privedi do pravega miru«.

Pinay je dejal, da bo enotnost Evrope potrebna za svetovni mir in napredek sveta, pa čeprav se bo pokazalo, da se nevarnosti oddaljujejo in čeprav bo vztrajno delo privedlo do globljega pojmovanja miru. Regionalni sporazumi lahko utro pot sporazumom na mednarodnem torišču. Tedaj bo morda utrta pot sodelovanju z Vzhodom Evrope.

Na popoldanski seji je norveški zunanji minister Lange govoril o nalogah in metodah dela Evropskega sveta ter poudaril, da ta ni pristojen za obrambna vprašanja. Ti problemi so zaupna drugim organom, zlasti Zahodnoevropski zvezi, ki pa se ukvarja tudi z vprašanji nevojskega sodelovanja. Zato norveška vlada želi, da bi Zahodnoevropska zveza omejila svoje probleme samo na vojaška vprašanja.

Znamenja nove politike ZDA

v trgovinskih stikih med Zahodom in Vzhodom

New York, 6. jul. (Tanjug). Posebni svetovalec predsednika Eisenhowerja za zunanjo trgovino Dodge je zahteval od vseh vladnih agencij in oddelkov za zunanjo trgovino, naj mu nemudoma dostavijo podatke o trgovini med Vzhodom in Zahodom. Ta ukrep razlagajo diplomatski krogi kot zanesljivo znamenje, da so v Washingtonu dokončno sklenili sprožiti to vprašanje na konferenci ministrskih predsednikov štirih velesil v Ženevi.

Dodge je zahteval ne le statistične podatke, marveč tudi mnenja visokih funkcionarjev o morebitnem povečanju trgovinskega menjave med Vzhodom in Zahodom.

dom. Vse to spravljajo v zvezi s sovjetskimi zahtevami za razširitev trgovine med Vzhodom in Zahodom.

Današnji »New York Times« poroča, da je Bolgarija naročila v ZDA 500 potniških avtomobilov in da prihajajo podobne ponudbe tudi iz drugih vzhodnoevropskih dežel. Vsa dosedanja uradna poročila ZDA o razvoju trgovine med Vzhodom in Zahodom kažejo, da ta izmenjava nenehno narasča. List pravi, da so v Washingtonu pripravljeni, da bo ZSSR tudi v prihodnje izkoriščala svojo kupno moč, da bi tako odpravila omejitve v trgovini med Vzhodom in Zahodom.

Z VSEH STRANI SVETA

UPOR V JETNIŠNICI

Washington, 6. julija (AP). V veliki jetnišnici v državi Washington je sinoči izbruhnil upor. Kakih 130 jetnikov je napadlo nekoga pisanika ter 7 uslužbencev in jih kot talce zaprl v jetniške celice. Upor je izbruhnil iz protesta proti slabim razmeram v jetnišnici.

ANGLIJA MANEVRI NA SEVERNEM MORJU

Rosyth, 6. julija (Reuter). Na Severnem morju so se začeli manevri pomorskih in letalskih sil Atlantike zveze. Poveljuje jim načelnik štaba oboroženih sil na vzhodnem Atlantski admiral Denny.

AFGANISTAN POTRES RAZDEJAL FEJZABAD

Pešavar, 6. julija (AFP). Včeraj je v severovzhodnem delu Afganistana nastal potres. Kakor poročajo radio v Kabul, je bilo ubitih več ljudi, na stotine pa ranjenih. Potres je razdeljal mesto Fejzabad v pokrajini Badakhan. Potres je hudo prizadel tudi mesti Safnan in Taluzan.

ITALIJA ETNA SE BRUHA

Catania, 6. julija (Reuter). Kaže, da bo Etna ponovno zalila svojo okolico z lavo. Vulkanске eksplozije bruha iz žrela pepel in kamele več kot 600 m visoko. Strokovnjaki instituta za vulkanologijo v Catanji so izjavili, da je izbruh ognjenika v zadnjih dneh dočela spremeni oblike severnih ognjeniških žrel. Ukrenili so že vse potrebno za odselitev prebivalstva, če bi kazalo na katastrofalni izbruh, kakršni je bil leta 1950, ko je lava zasula obdelovalno zemljo ob vznožju vulkana.

KANADA GOZDNI POŽAR

Quebec, 6. julija (AFP). Približno 600 km severno od Quebeca je izbruhnil požar, ki je zajel več kot 150 kv. km gozdnov. Sinoči je požar uničil neko vas. Prebivalci so se rešili.

Komentar »New York Timesa«

O b nadavnem ekspezuju o stanju našega gospodarstva pred Zvezno ljudsko skupščino je »New York Times« objavil komentar svojega beogradskega dopisnika z naslovom »Tlivo sodelavec poročila o gospodarskem razvoju«, v katerem je vse, kar ve moč o jugoslovanskem gospodarstvu, omejeno na »pomnizanje masti in sladkorja v zadnjih tednih« in na »opazke, ki krožijo v zvezi s tem po Beogradu in ki se nanašajo na vrsto pomembnih gostov,

prihajajočih zadnje čase v dežele. Na koncu pa priložuje še podatke o pomoči, ki jo je dobila Jugoslavija od ZDA. Velike Britanije in Francije. To je torej vse, kar je »New York Times« mogel sporočiti svojim bralcem o stanju jugoslovanskega gospodarstva in o poročilu o tem v Ljudski skupščini.

Nimamo razlogov, da bi temu dopisniku, ki bržčas ni dorasel, da bi temeljiteje proučil gospodarstvo kakor dežele, zamerili, da je iz vsega poročila o našem gospodarstvu in vseh tistih podatkih, ki jasno govorijo o izrednem povečanju proizvodnje in potrošnje, povzel samo zadevo trenutnega pomanjkanja masti in sladkorja. Zamerilo pa mu, kolikor je to sploh omejena vredno, da je kratko in malo zamolčal vzroke, ki so privedli do tega: povečanje potrošnje sladkorja za 45% v primerjavi z lanskim in enako veliko povečanje potrošnje masti. Ko bi šlo za resnično pomanjkanje, bi se celo ne ustavil samo pri teh podatkih, marveč bi poročal še tole: da je znašala potrošnja sladkorja na prebivalca v Jugoslaviji pred vojno 6,8 kg, da pa je od leta 1951 do 1954 narasla od 7,5 na 9,29 kilogramov, v tem ko je potrošnja masti na prebivalca narasla od predvojnih 7,5 na povojnih 9,8 kg. Letos pa je potrošnja sladkorja in masti narasla znova in izredno naglo.

Namesto podatkov takšne vrste pa je dopisnik »New York Timesa« povezal to trenutno pomanjkanje z več obiski uglednih državljanov drugih dežel, ki zadnje čase prihajajo v Jugoslavijo. Človeka presenetli ne samo njihova in neokusnost takšnih namigavanj, marveč tudi strupenost, s katero dopisnik govori o teh obiskih. Mar naj vse to pomeni, da je začel »New York Times«, kadar gre za medsebojne obiske vodilnih državljanov raznih dežel za okreplitev miru na svetu, stopati pred svoje bralce s toliko samovoljno in pristransko, da je izgubil sleherni čut za dostojnost in s tem tudi za ohranitev lastnega ugleda?

M. B.

Posarski referendum v oktobru?

Saarbrücken, 5. julija (AFP). Posarski parlament je na izredni seji sprejel danes pri prvem branju vladne zakonske osnutke o referendumu v Posarju. Za osnutke je glasovalo 42 ljudsko-kršćanskih in socialnodemokratskih poslancev, medtem ko sta dva poslance KP glasovala proti. Drugo branje zakonskih osnutkov bo v četrtek popoldne, tretje in zadnje pa v petek.

Pariz, 5. julija (Tanjug). Datum referenduma v Posarju bodo dokončno določili 15. julija v Parizu na sestanku Sveta Zahodnoevropske zveze. Ob tej priložnosti bo zunanji ministrom sedmih zahodnoevropskih dežel podano poročilo o posarskem vprašanju in referendumu. Spričo sporazuma med Mendés-Francom in Adenauerjem iz lanskega oktobra ni pričakovati, da bo do referenduma prišlo pred oktobrom.

Z a Korošce se poletje še ni prav začelo. Ne le zaradi vremena, ki še vedno nagaja in je z viharji, nalivi in točo prizadevalo nekaterim krajem občutno škodo. Posebno družine z mladino še čakajo in se bodo zaradi tega večinoma šele v drugi polovici tega meseca sprostile za potrebne dopustne dni.

Majhne neprijetnosti

Medtem pa marsikdo izkoristi nedelje in tudi sobote, kolikor je prost, za krajše skupinske izlete. Pri Koroških so še zelo v modi izleti v bližnji Trbiž in nekoliko niže v Italijo. Vendar so doživeli koroški izletniki v zadnjem času onod nekaj hudih razočaranj. Bilo je več primerov, da so oblasti zaplenile koroškim izletniškim družbam avtobuse in vozne papirje na podlagi nekkih novih predpisov, ki iz konkurenčnih razlogov branijo tujim vozilom vožnjo po nekaterih italijanskih cestah. Med Korošci je povzročila ta novotarija hudo kri in se bo marsikdo v bodoče Italije morda raje izognil.

Pa tudi resne skrbi

Duhov pa ne razburja samo to, Tudi zaostrijev narodnostnega ali so bile določbe tega sporazuma

KOROŠKO PISMO

JUŽNO-TIROLSKI PRIMER

vprašanja na Južnem Tirolskem ne veča simpatij Korošcev do Italije. V zločnem preprihu med Avstrijo in Italijo o položaju Južnih Tirolcev se koroška javnost strinja z avstrijskim zunanji ministrom inž. Figlom, da spoštovanje pravic narodnostnih skupin ne sme biti samo papirnata fraza. Glasilo koroških socialistov je v kritiki italijanske politike na Južnem Tirolskem zapisalo, da v narodnostni politiki ni nič bolj škodljivega, kot če se večinski narod ponaša s svojo večino. Voditi aktivno narodnostno politiko se pravi zagotoviti narodnostni skupini njene pravice tudi proti volji nacionalistične večine. Tudi glasilo ljudske stranke zavrača stališče italijanskega tiska, da spada presoja pravnega stanja južnotirolskega prebivalstva zgolj v pristojnost italijanske upravne oblasti. List naglašja, da ne bo Italija, ki je obvezana izpolnjevati pariški sporazum o avtonomiji Južnih Tirolcev, sklenjen pred devetimi leti med De Gasperijem in dr. Gruberjem, sama reševala vprašanja,

izpolnjene ali ne, marveč so za to upravičeni v prvi vrsti oni, na katere se ta pogodba nanaša in v katerih korist je bila sklenjena. Tudi koroški Slovenci se s tem ugotovitvam docela strinjajo in hkrati pričakujejo, da bodo takšna načela obveljala tudi glede njihovih pravic, ki jih uveljavlja avstrijska državna pogodba.

Boj kmetijskih in gozdnih delavcev

V obilici drugih dogodkov potekajo skoro neopazno priprave za prve volitve v koroško zbornico kmetijskih in gozdnih delavcev, ki dobijo v tej novi ustanovi svoje lastno interesno predstavništvo. Na volitvah, ki bodo prihodnje nedelje, se bodo kosale za sedeže v zbornici tri skupine, vzporedne politični strukturi v deželi. Strokovni sindikat in Socialistična stranka se s svojimi kandidati opirata zlasti na socialne pridobitve, ki sta jih doslej že priborila delavcem v poljedelstvu in gozdarstvu. Klerikalna Ljudska stranka se zanaša predvsem na gospodarsko odvis-

nost volilnih upravičencev od veleposestnikov, ki zaposlujejo na svojih razsežnih poljih in gozdovih glavno poljedelskega in gozdnega delavskega življa. Na isti adut stavi v glavnem tudi nacistična Zveza neodvisnih, ki je sicer pred nedavnim shirala zaradi notranjih nasprotij in nesoglasij, a se obnavlja pod novim imenom »Stranke svobode«.

Tiskovni zakon in sodna praksa

Za te kroge je kaj neprijetno, da je bilo pred kratkim ponovno obsojeno glasilo veleposestniškega krila koroške Ljudske stranke »Allgemeine Bauern zeitung«, ki

je zakotna tribuna za vsemogoče šovinistične izpade proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam. Blatenje partizanske borbe ima ta list za svojo posebno domeno. Z obsodbo njegovega odgovornega urednika je dalo celovško sodišče sicer že drugič zaodloženega uglednemu koroškemu Slovincu, ki ga je list v svojih obrekovalnih člankih o partizanstvu dolžil nečestnih dejanj, vendar zakonodaja v splošnem ne daje osnov in možnosti, ki bi uspešno zabranjevale zlorabljanje tiskovne svobode za razpohivanje narodnostne mržnje z najbolj podlimi klevetami in izmišljotinami. Nasprotno, celo med samim procesom, ki se zaključuje s obsodbo šovinističnih hujskačev, ima nacistični advokat vse možnosti in si zaradi tega tudi dovoljuje predzredit, da z nezagledanim izpadi proti koroškim Slovincem ponavlja in še stopnjuje umazano gonjo svojega klienta. Da to ne more služiti narodnostnemu miru med obema narodoma na Koroškem, ni treba posebej omenjati. Ljudje na Koroškem pričakujejo, da se bo tudi v tem oziru z uveljavljenjem državne pogodbe in njenih določil o zaščiti pravic slovenska narodnostne skupine v Avstriji kaj spremenilo na bolje.

Z R N A I Z N A Š E G A K M E T I J S T V A

PRED OBCNIM ZBOROM GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE SLOVENIJE

Naprej po začrtani poti

Prihodnji teden bo v Ljubljani IV. redni zbor Glavne zadrudne zveze Slovenije, ki bo pregledal delo zadrudnih organizacij v zadnjih dveh letih ter začrtal bodoče naloge. Že letošnji občni zbori okrajnih zadrudnih zvez so pokazali, da so postale zadruge močan gospodarski in družbeni činitelj na vasi, saj so uspele pritegniti v sodelovanje množice kmetov, prispevale so k povečanju kmetijske proizvodnje in k splošnemu napredku vasi. Enotna splošna kmetijska zadruge, kot oblika samoupravljanja kmetijskih proizvajalcev, ki mobilizira njihove sile za napredek kmetijstva, se je v naših pogojih vsestransko zelo dobro obnesla, uveljavila pa se je tudi kot močan družbeni činitelj, ki doprinese k oblikovanju novih družbenih odnosov na vasi.

Poljedelski odbori so organizirali proizvodnjo in uporabo kvalitetnih semen, saj so lani domača semena krila 13% useh potreb po semenskem krompirju in 20% pri žitu. Medtem ko so zadrudniki leta 1952 uporabili na enem hektaru 36 kg umetnih gnojil, so jih lani že

sto kilogramov in izvedli nad 1500 sortnih in gnojilnih poizkusov. In če bi sadjarsko-vinogradniški odseki pri kmetijskih zadrugah ne bili ves ta čas tako agilni, bi bila ta proizvodnja zaradi starosti dreves, raznih bolezni in škodljivcev še v slabšem položaju, kot je. Ti odseki so poskrbeli za pravočasno skropljenje in opravili 210 večjih gnojilnih poizkusov v starih in novih nasadih. Razširila se je načrtna obnova sadovnjakov in vinogradov; proizvodnja sadja za domači trg pa tudi za izvoz se je povečala.

Pri kmetijskih zadrugah deluje 396 strojnih odsekov. Svoje delavnice je organiziralo 151 strojnih odsekov, vendar obrtniški način dela v njih podružuje usluge v primerjavi z uslugami v specialnih agroservisnih delavnicah, ki jih je v Sloveniji deset. Uporaba kmetijskih strojev in orodja je sicer moč, no narasla, vendar je velik nedostatek v tem, da ves kmetijsko-strojni park ni popolnoma izkoriščen.

Delo v nekaterih zadrugah spremlja še vedno polno slabosti in nerednosti, čemur bo občni zbor posvetil veliko pozornost, sprejel pa bo tudi sklepe, kako še bolj povišati zadrudne organizacije, da bodo vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje in na vsestranski napredek vasi.

KAJ PRAVIJO REJCI MALIH ŽIVALI

V ljubljanski okolici, kjer kurjeja ni prepovedana, imajo skoraj v vsaki hiši perutnino, kunce ali pa celo koze in prašiče. Mnogi od teh rejcev (skupno jih je 1200) so vključeni v Društvo rejcev malih živali »Gozar«, ki se je po 10-letnem obstoju znašlo v dokaj težavnem položaju.

V zadrugi »Gozar« je vključenih nad 50% delavcev. Ostali so uslužbenci in drugi, ki si z rejo živali prihranijo denar za nakup jaje, mesa in ponekod tudi mleka. Ti rejci povečini nimajo lastne obdelovalne zemlje in so zavoljo tega vezani le na nakup krmil v trgovini. Ker pa so krmila iz dneva v dan dražja, ali pa jih sploh ni moč dobiti, so nekateri rejci malih živali že začeli opuščati.

Če pomislimo, da so prav člani te zadruge pred leti zalagali naše bolnišnice z 2000 jajci tedensko, moramo priznati, da so rejci in Društvo dokazali upravičenost svojega obstoja.

Razen toga pa se člani trudijo, da bi naše domače pasemske vrste z uvozom kvalitetnih pasemskih živali in s smotnimi vzrejnimi metodami osvežili. Društvo je v zadnjih letih za strokovni dvig rejcev žrtvovalo nekaj 100 tisoč dinarjev. Uspehi seveda niso izostali.

Društvo pa tudi z lastnimi sredstvi nabavlja male živali, na primer perutnino in kunce, ter jih, ne da bi zahtevalo za to kakršno koli odplačilo, daje zanesljivim rejcem. Dokaj pomembno vlogo pa ima Društvo zaradi tega, ker odkupuje angora volno, kuncje kožice in drugo.

Na področju, ki ga zalaga »Gozar« s svojimi krmili, rede okoli

120 tisoč kokoši in okoli 20 tisoč kuncev. To število pa po mnenju strokovnjakov počasi pada, kar rejci ne dobe krmne po zmernih cenah. Za rejce malih živali je najtežavnejši problem zaščitna prevozna tarifa, ki znaša 18 dinarjev od kg.

Olajšanje bi morda dosegli tako, da bi za njihovo zadrugo podjetje »Žito« dobavilo mesečno dva do tri vagone zrnja z manjšimi prevoznimi tarifami, ali pa, če bi podjetje lahko samo nakupilo krmno naravnost pri pridelovalcih. Če bi na ta način dosegli znižanje cen osnovnih živalskih krmil, pravijo, da bi se prav gotovo znižala tudi cena na primer jaje na tržišču.

Po mnenju strokovnjakov pri zadrugi »Gozar« so rejci malih živali tik pred katastrofo. Zaradi tega bi bilo prav, da bi s potrebnimi ukrepi to preprečili, saj rejci malih živali, združeni v »Gozarju« predstavljajo dokaj močno gospodarsko organizacijo, ki lahko precej prispeva za naš trg.

Čim več lepih jabolk!

Kako bodo obnovili sadjarstvo v celjskem okraju

V medvojnem in povojnem obdobju so drevesni škodljivci, kot je ameriški kapar in drugi, uničili v celjskem in štajerskem okraju več sto tisoč sadnih dreves. Najboljši sadjarski predeli, med njimi rogaško-šmarški, laški, pohorski in predeli na obronkih Savinjske doline so s tem utrpeli precejšnjo škodo. Dobra sadja je čedalje manj. Velikega zla pa ni bilo moč zatreti niti z najbolj intenzivnim uporabljanjem zaščitnih sredstev. Še vedno propada v posameznih področjih okraja letno približno 50.000 tisoč jablan. Zaradi okužb

in ekstenzivne obdelave sadovnjakov tudi preostalo sadno drevje slabo rodi. Pa tudi sicer s stanjem v sadjarstvu ne moremo biti zadovoljni. Povprečna starost sadnega drevja v tem okraju je približno 50 let. Starostno število drevja je zaradi starosti oslabevalo. V celokupni površini sadovnjakov zavzemajo strunjeni nasadi (pa 2 do 5 ha) komaj desetino, več kot 90 odstot. pa obsega le po nekaj arov površine.

Zgolj ugotovitve o kritičnem stanju v sadjarstvu osrednjega dela Slovenije bi bralcu utegnil predsta-

viti nepopolno sliko. Če dlje si oblastni činitelji, Okrajna zadrudna zveza, kmetijske zadruge in sadjarji družno prizadevajo izboljšati sadjarstvo na tem območju.

S sodobnim načinom zaščite sadnega drevja bodo kmalu lahko zajezili nadaljnje okužbe ter že s tem delno izboljšali kritično stanje. Najvažnejše za izboljšanje sadjarstva pa je sistematična obnova sadovnjakov. Važnejši sadjarski okolišči v celjskem okraju imajo ugodne klimatske pogoje za pridelovanje visokokakovostnih vrst sadja, primerne tudi za izvoz. V zvezi s tem so strokovnjaki že pred leti izdelali načrte o rajonizaciji sadnih vrst in določili sadjarska področja. Zlasti priporočajo gojenje jablan. V bodoče naj bi zasadili z jablanami 80 d. 90 odstotkov sadovnjakov. Sadjarji naj bi na novo sadili le nekaj boljših vrst jabolk. Kot glavne sorte bi prišle v poštev »Jonathan«, »Canada«, »Boskop«, »Zlati parmen«, »Koks«, »Oranžna reneta« in šampanjska reneta; kot poranske sorte pa beličnik, grafenstein, krivopecelj, mošancelj, gorikav siva in bobovec. Izbiranje vrst sort v strnjene nasade naj bi bilo nekako gospodarsko pravilo za vse sadjarje, kajti le tako se povečuje gospodarska vrednost sadjarstva.

Sušenje krme s pomočjo piramidastih kozlov

Kmetovalec Jože Kuhar iz Moravca (okraj Murska Sobota) slovi kot najnaprednejši gospodar v svoji vasi. Ta naziv so mu dali njegovi sosede, ker je končal kmetijsko šolo in skuša vobče vse, kar je novega in dobrega zvedel od kmetijskih strokovnjakov, koristno uporabljati v svojem gospodarstvu.

Novost, ki jo je prinesel iz šole in tečaja, je tudi sušenje krme s piramidastimi, streljastimi in trinožnimi kozolci ter žičnimi in lastnimi kozolci brez strehe.

Kuhar je med prvimi gospodarji začel sušiti seno na novi način. Na tečajni je namreč zvedel, da je splošno pravilo, da moramo sušiti na kozlih vedno tedaj, kadar s sušenjem na zemlji preveč tvegamo. Ker je dež najnevarnejši za seno, j razumljivo, da ga moramo sušiti na kozlih ob deževnem in nestanovitnem vremenu, ker ga tako obvarujemo pred izpiranjem, plesnobo in podobnimi izgubami.

Okrajni agronom mu je tudi povedal, da je sušenje sena na kozlih umestno ob vsakem vremenu, če je v ruši mnogo detelje in drugih stročnic, katerim se pri sušenju kraj rado lomi listje.

Ko je Kuhar postavil kozle na njivo oziroma na travnik, je bila to novost za vas. Spočetka so vaščani začudeno ogledovali te naprave. Ko so se pa prepričali, da je ta način sušenja boljši in daje kakovostno seno, je večina kmetovalcev sledila njegovemu zgledu.

Ing. Lado Jerše

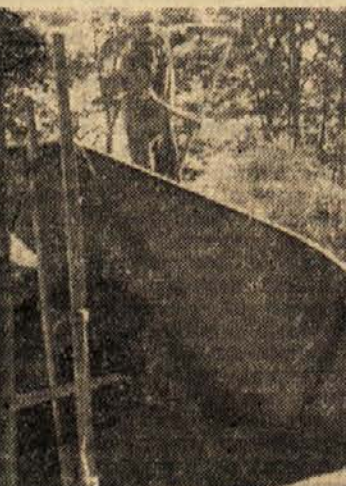
Tudi na poskusnem posestvu ljubljanske Fakultete za agronomijo letos sušijo na vrvenih kozolcih. Če se bo poskus obnesel, bodo betonski in leseni kozolci odveč

Hladilnica v Dekanah

V Dekanah imajo novo hladilnico za kmetijske pridelke, kjer lahko ohladi 18 vagonov svežega sadja ali zelenjave v 24 urah, hkrati pa proizvede 15 ton ledu. Hladilnica ima tudi celice za zmogljivostjo 70 do 90 vagonov, kjer lahko vkladišči vse viške hitro pokvarljivega sadja in zelenjave. Ker bodo s hlajenjem preprečevali kvarjenje pridelkov, na drugi strani pa regulirali preskrbo in stabilnost cen, si lahko predstavljamo, kako veliko in pomembno vlogo bo nova hladilnica odigrala v kmetijski proizvodnji koprškega okraja.

Kakšna bo letošnja letina?

Iz razgovora s predstavniki agrometeorološke službe in Zveze kmetijskih zbornic povzemo, da je splošna sodbna o stanju najvažnejših kmetijskih kultur v glavnem ugodna. Dokaj pravilno zaporedje padavin in toplejše vreme sta ugodno vplivala na rast, zlasti ozimne. Ječmen in pšenica sta se hitro popravila, tako da obetata povprečno zadovoljiv donos. Zlasti bo dobra letina na njivah, ki so jih kmetje dobro gnojili z umetnimi gnojili. Denar, ki so ga plačali za umetna gnojila, jim bo letos bogato povrnilen.

Devanje sena nad hlev gre hitreje in laže z izpuhačnikom, kar je najvažnejše, od stebel ne odpadejo nežni lističi, ki vsebujejo dragocene hranilne snovi

REKE IN VETER ZA MIKROCENTRALE IN AEROELEKTRARNE

Strokovnjaki opozarjajo na velike možnosti glede elektrifikacije kmetijstva

V Zvezi kmetijskih zbornic FLRJ so sicer nedavno na pobudo Inštituta »Nikola Tesla« sestaneč, na katerem je bil sprožen predlog, da bi ustanovili zvezni odbor za elektrifikacijo kmetijstva. Vse kaže, da bo ta predlog kmalu uresničen. Na sestanku in v posebni publikaciji inštituta »Nikola Tesla« so poudarjene velike možnosti glede uporabe električne energije v kmetijstvu. Velik pomen za dnevnih načrtov je v tem, da v njih ne gre za posebne investicije, ki bi obremenile skupnost, marveč v glavnem za izkoriščanje estih zares velikih možnosti, ki jih že imamo na našem podeželju.

ELEKTRARNE NA VETERNI POGON ZA VASI

Anketa Inštituta za mehanizacijo kmetijstva v Zemunju je pokazala, da ima samo polica polovica (anketa jih je zajela 211) posevov električno energijo, ki jo uporabljajo samo za razsvetljavo, za pogon oziroma za mehanizacijo del v mlekarni, za molžo, za

dovoz vode itd. pa uporablja električno energijo le malo kmečkih posestev. Neka druga anketa oddelka za elektrifikacijo kmetijstva pri inštitutu »Nikola Tesla« pa je pokazala, da so tudi na drugih kmečkih posestvih razvidna mesta, kjer se lahko uporablja energija električnih delih.

V odgovor na vprašanje, kako bi lahko racionalno uporabili mehanizacijo in elektrifikacijo na svojem področju, agronomi državnega kmetijskega posestva »Vinogradar« iz Gudurice v vršaškem okraju pišejo: »Električni tok bi lahko uporabili pri mlavi žita, predelavi grozdja, pri živinoreji, v pridelovanju sočiva, pri umetnem namakanju itd. Z mehanizacijo samo enega dela proizvodnje in elektrifikacijo naprav bi prihranili letno približno dva milijona. Najbližji daljnovod je oddaljen komaj 500 metrov od posestva in omrežje bi upostavili z lahkoto in ob razmeroma neznatnih stroških.« Kako nujno potrebna je električna energija, dokazuje tudi to, da mnogi uporabljajo traktorjske motorje za pogon šibkih strojev, za razsvetljavo ali za mlatišnice, kar pač ni racionalno.

Kako zelo koristni kmetijstvu električna energija samo ene kilovatsne ure, nam pokaže naslednja primerjava: s to količino električnega toka gorita dve 25-voltni žarnici 20 ur, z njo lahko skuhamo 10 litrov mleka, pomolimo 200 kg zleženega mleka, zaparimo 9 kg svinske krme, omlatimo 100 kg pšenice itd. O tem, koliko koristno je oddaljen komaj 500 metrov od posestva in omrežje bi upostavili z lahkoto in ob razmeroma neznatnih stroških.« Kako nujno potrebna je električna energija, dokazuje tudi to, da mnogi uporabljajo traktorjske motorje za pogon šibkih strojev, za razsvetljavo ali za mlatišnice, kar pač ni racionalno.

Inštitut »Nikola Tesla« je pripravil načrte o uporabi električne energije na vasi. Mikrocentrale ob reki Kamenici v istoimenski vasi pri Utrški Požegi, je nedavno izpolnila 5000 ur dela. To je vzorec, ki kaže, kako bi lahko z malo dobre volje zboljšali razmere na kmetih, in sicer vse to iz kra-

jevnih virov. Majhna elektrarna z 10 KM, zgrajena na kraju nekdanjega mlina, je omogočila, da ima vas 120 žarnic ter elektromotor na pogon stroja in cirkularne žage. S tem strojem predelajo kameniške kmetijske zadruge na uro kakih 20 kg volne in zadrudnikom se bodo v opravo investirala denarja sredstva kmalu rentirala. In samo na področju ustja Zahodne Morave je 130 takšnih vasi, ki bi jih lahko enako poceni elektrificirali tudi brez daljnovodov, in sicer s padcem vode reke kakor v Kamenici.

Drugo delo je prototip tako imenovanega pulzatorja — električne ograje za živino, ki jo lahko priključimo na napetost enosmernega toka 6 Voltov (uporaba lahkih akumulatorjev). Prednost te preproste naprave je v tem, da jo lahko prenašamo in da z žico, po kateri je napeljan električni tok, seveda za živino brez nevarnosti, ogradimo del travnika. S katerem se pasajo ovce ali govedo. S tem izključimo uporabo lesene ograje in bodoče žice ter omogočimo načrtno pašo.

Za naše razmere je uporabljiva tudi prototip naprave za uničevanje mrčesa, ki jo lahko montiramo v stajah in zaprtih shrabah, pa tudi na vrta ali v sadovnjaku. Strokovnjaki pravijo, da bi se ta naprava zelo dobro obnesla na Primorju, ko pritranejo mušice na olive, pa tudi v sadovnjakih in vinogradih, zlasti pa v živinoreji.

Vidimo torej, da vprašanje elektrifikacije vasi in del v kmetijstvu ni tako zamotana zadeva, saj jo lahko uresničimo s sredstvi iz krajevnih virov. To so imeli pred očmi tudi kmetje štajerskega okraja, ko so se lotili vprašanja pomanjkanja vode in elektrifikacije toka, da ne bi bilo več treba mleti žita z mlini na veter. V tem okraju namreč spričo pomanjkanja vode in električnega toka ne morejo računati s kako drugo pogonsko silo. Bliznja gora Peštar je idealno mesto za elektrarno. V tem smislu pomaga zdaj Sleničanom skrbna strokovnjakov iz Inštituta za ekonomiko vasi in primer Slenice naj bi bil vzor, kako lahko energijo vetra izkoristimo v praktične namene. Na Danskem so dale takšne aereoelektarne od leta 1940 do 1947 kakih 18 milijonov kWh električne energije. Če bi zgradili večje aereoelektarne, bi prihranili letno 2 do 4 milijone kilogramov najboljšega premoga. Elektarne na vetrni pogon grade tudi v Ameriki: In Sovjetski zvezi, v deželah, ki sta dosegli na

CENTRALNA DREVESNICA NA MIROZANU

Obstoječe sadne drevesnice v Sloveniji Konjicah, Laškem, Sentjurju ter manjše v Medlogu in Dobrni ne zadoščajo velikim potrebam. Zato pripravljajo na Mirozanu pri Petrovčah (na delu Jražavnega posestva Arja vas) centralno drevesnico, ki bo obsegala 16 hektarov površine, z letno proizvodnjo do 30.000 drevesc jablan in 10.000 drevesc drugih sadnih sort. V sklopu drevesnice na Mirozanu bodo gojili tudi več vrst sadik jagodičevja in grozdčevja. Okrajni odbor sadjarjev in vinogradnikov bo v ta namen uvozil iz Avstrije selekcionirane sadike. Drevesnico pripravljata sadjarska strokovnjaka Franci Korber in Aleksander Videčnik. Drevesnica bo samostojno podjetje Okrajne zadrudne zveze. Strokovno in organizacijsko bo povezana z Odborom sadjarjev in vinogradnikov. Prav tako bo organizacijsko in strokovno tesno povezana s proizvajalci na vasi.

Kako neobhodno potrebna je taka drevesnica v celjskem okraju, je razvidno tudi iz tega, da bi na terenu že sedaj potrebovali za obnovo sadovnjakov več kot 35.000 drevesc. Z intenzivnejšim obnavljanjem starih nasadov bodo potrebe še bolj narasle.

F. K.

Kako se borimo proti prašnatim sneti

Iz poročil o stanju najvažnejših posevkov v LRS posnemamo, da bo letos pridelek ječmena skoraj v vseh okrajih zmanjšan zaradi napada prašnate sneti. Prašnate sneti na žitih izpremenje vsa zrna z lupino in plevo vred v črn prah trosov, da ostanejo v času dozorevanja žita namesto klasov le gola vretena.

Ovseno prašnato snet uničimo že, ko razkužimo oves zaradi trde sneti. Le pšenico in ječmen moramo namakati zaradi prašnih sneti najprej 4 ure v topli vodi od 20 do 30 stopinj Celzija, nato pa 10 min. v vroči vodi s 50 do 52 stopinj Celzija toplotno.

Bolj prikladen in preprost ter za široko prakso največkrat dovolj učinkovit način zatiranja je v tem, da snetjavne klase poberejo s polja in jih sežemo, preden zdravo klasje začne cveteti.

Ing. Lado Jerše

V juniju je bilo povsod dovolj padavin. V zadnjih 20 dneh je bilo najmanj dežja na južnem Primorju, v Crni gori, delu Hercegovine, v vzhodni Srbiji in

Zborovanje sadjarjev v Litiji

Na razstavi najboljših sort zasavskih češenj — Kje naj bi zgradili tovarno sadnih izdelkov?

Pred dnevi so v Litiji zborovali sadjarji Zgornjega Zasavja. Skupaj s Sadjarskim inštitutom agronomске fakultete v Ljubljani in okrajno združeno zvezo Ljubljana so kmetijske zadruge s področja litijske komunne organizirale razstavo češenj in jagodičevja v telovadnici TVD Partizan v Litiji.

Razstava je bila dobro urejena. V ličnih zabojčkih smo si ogledali najboljše sorte zasavskih češenj: hrustavke, belice, vipavke, črnice, moravke, itd. Poleg češenj so pridelovalci iz Kresnic, Gabrovke, Liberge, Primskovega, Stange in Goliš pokazali še vrtno jagode, rdeči in črni ribez. Tudi sadnih sokov, kompotov, marmelade in drugih sadnih izdelkov ni manjkalo. Sicer dobro razstavo bi nedvomno še bolj poživile kakšne slike in fotografije, morda grafičniki s statističnimi podatki ipd.

Na stojnicah pred razstavnim prostorom so prodajali češnje in sadni sok po sorazmerno ugodnih cenah: po 25 in 28 din za 1 kg češenj in 80 din za 1 liter soka iz češenj. Češnjev sok, ki je izdelek kmetijske zadruge Gabrovka pri Litiji, je zelo dober. Predstavniki zadruge je obljubil, da ga bodo v kratkem izdelali še 1000 l in ga dali v široko prodajo podjetju »Preskrba« v Litiji. To stvar je treba z zadovoljstvom pozdraviti, kajti doslej ni bilo mogoče dobiti v Litiji nobenega sadnega soka.

Hude posledice toče v mariborskem okraju

Dne 4. julija popoldne je dober četrt ure padala zelo gosta in kot lešnik debela toča na področju občinskega ljudskega odbora Srednje pri Mariboru. Okrajni izvedenci se niso ocenili škode, pač pa so občinski strokovnjaki do večerj ugotovili, da je toča uničila 80% krompirišč, žitnih in drugih posevkov, zblila vinsko trto na tla in oklestila vse sadno drevje v področju 5 km dolgega in 2 km širokega pasu. Najhuje prizadeti so kmetovalci v vasi Srednje, manj pa v vaseh Bresternica, Jelovec in Sleme.

Postojnski otroci taborijo na Krku

Pred dnevi je šla iz Postojne prva skupina otrok padlih borcev na taborjenje v Njivice na otoku Krku. Med njimi je tudi nekaj otrok iz dopolnilne šole v Starem trgu. Naslednja skupina bo šla 20. julija.

Prva novomeška modna revija

Lanska »ljubljska« modna revija v Novem mestu je bila značilna po tem, da je pokazala večino boljših oblik — iz novomeškega blaga, izdelek »Novoteksa«, mlade tekstilne tovarne, ki je v hipu zavzela trg in se postavlja z odlično kakovostjo in še okusnejšimi vzorci. Misel, da bi v Novem mestu sami priredili modno revijo in pokazali, kaj zmorejo domači obrtniki in novomeška industrija, je pred nekaj tedni dozorela v Okrajni obrtni zbornici. Tekstilna tovarna, industrija perila in industrija čevljev so takoj obljubile sodelovanje, medtem ko sta pridnost in sposobnost novomeških obrtnikov znani pravzaprav že dolga stoletja.

V Veliki Loki bodo postavili spomenik

Na Veliki Loki so že čisto govorili, da bi bilo treba postaviti spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja iz vasi in bližnje okolice.

Na pobudo članov Zveze borcev so sklenili, da bodo to storili ob proslavi desete obletnice osvoboditve.

Vse organizacije so se že lotile dela. Navozili so kamene, postavili temelje za spomenik, sedaj pa opravljajo prostovoljno še druga potrebna dela.

Pred nedavnim pa je bil sestanek množičnih organizacij, društva in članov ZK, kjer so sklenili, da bodo spomenik odkrili 7. avgusta in takrat hkrati tudi proslavili deseto obletnico osvoboditve. Stab, ki so ga izvolili, bo skrbel za vsa nadaljnja dela.

Na posvetu sadjarjev so razpravljali o načinu gojenja češenj in jagodičevja, zlasti vrtnih jagod, dalje so izbrali najboljše in najprimernejše sorte sadja, sklepali so, kako bodo uredili češnjeve in višnjeve nasade in kako napravili nove nasade jagod, malin in ribeza. Domenili so se tudi glede odkupa in prodaje sadja v potrošniška središča.

Sadjarstvo je v tem delu Zasavja zelo donosno, potrebno pa je nekatere nasade obnoviti in dobro zaščititi pred škodljivci.

Zgornje Zasavje bo tudi glavna surovinska baza za predvideno tovarno sadnih izdelkov v Zagorju. Prav v zvezi s tem nastaja vprašanje, ali ne bi bolj kazalo postaviti to tovarno bližje surovinskemu področju. Za to pride

Triumf »Velike puntarije« in »Romea in Julije« v Zagorju ob svečanosti 200-letnice premogovnika

Ob priliki 200-letnice so slavili zagorski rudarji svoj praznik ob slavnih kulturno-prosvetnih dogodkih. Danes teden je okoli 3000 ljudi z navdušenjem sprejelo Bratka Krefta »Velike puntarije«, ki so jo igrali igralci troh Svobod na letnem telovadišču Partizana. Zahtevno zgodovinsko dramo in naših kmečkih uporov v XVI. stoletju so igrali zagorski Svobodi nastudirali v prav dobri režiji Boža Jurška, ki je v manj kot v dveh mesecih razen že z vigranimi amaterji postavil na oder 100 igralcev. »Veliki punt« in izvedbi zagorske Svobode je že iz kulturno-prosvetnega stališča tako dognana dramska stvaritev, da bi bilo prav, da bi Zagorjani s Svobodo z njo v letošnjem poletju gostovali vsepovsod v Zasavju, kjer imajo posebej za množične dramske predstave na prostem.

Dva dni po »Veliki puntariji« je prav tako na prostem dalo dramsko gledališče iz Ljubljane Shakespeareovo dramo »Romeo in Julija«, ki jo je obiskalo okoli 5000 Zagorjanov. Navdušeni nad visoko dramsko umetnostjo so po predstavi sredi naših priročnih igralnih dramskim umetnikom iz Ljubljane svoje priznanje ter poklonili ljubljanski Drami umetniško sliko dveh rudarjev, del akademskega slikarja Franceta Slane in diplomo.

Terenske in vaške organizacije razpravljajo na predlog posebne komisije pri MLO Ljubljana o imenovanju ulic in cest po vsej občini

Glavno načelo pri tem je, upoštevati ljudske izraze za posamezna ulice in ceste, ostrooma imenovati jih po padlih borcih. Ljudje so pozdravljali to odločitev MLO za imenovanje ulic in cest tudi večino predlogov osvojili. Nikakor pa se ne morejo strinjati s predlogom te komisije, da bi se nova cesta, ki veže Šentvid s Črnučami, imenovala »Okupatorska cesta«, to pa zaradi tega, ker jo je zgradil okupator. Dovolj žalostnih spominov nam je zapustil okupator in za hvaličnost, to je nemogoče.

Cesto na Brod bodo asfaltirali

Končno je prišlo do tega, kar so prebivalci Vižmarjev in Broda stalno želeli na zborih volivcev. Cesto do Šentvida do Broda bodo asfaltirali.

Včeraj na ljubljanski nezgodni postaji

Jozica Dolžan, hči delavca iz Spodnjih Temeš pri Kranju, je padla z otroškega koleasa in si poškodovala desno podlakti; Julijana Štešnik, upokojenka iz Trilca, si je pri padcu zlomila desno roko v zapestju; Ana Buh, gospodinja iz Ljubljane, je nerodno stopila na levo nogo in si jo poškodovala v kolenu; Frane Zore, 40-letni invalid iz Dragomerja je padel s koleasa in si poškodovala desno roko v ramenskem sklepu; Karel Krémar, sin sidarja iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil desno ključnico.

Prometna nesreča

V torek so je v Črnučah pri Ljubljani prišlo do prometne nesreče. Iz Ljubljane proti Črnučam je vozil poltovorni avtomobil pian sofer Herman Mastnik, uslužbenec pri »Gradišče« v Ljubljani. Vozil je s prekomerno hitrostjo in ga je zato na ovinku ceste zaneslo na travnik, kjer se je avto obrnil za 180 stopinj, in se prevrnil na levo stran. V prvomobilu sta bila zvrata soferja še dva potnika; poškodovan ni bil nihče, pač pa znaša materialna škoda na avtomobilu približno 900.000 din. — o

PODIVJAN ZLOČINEC

ustrelil dežurnega miličnika Janeza Oblaka in kapetana Stanka Radoševića

Radeče pri Zidanem mostu, 6. jul. v okolici Radeč so organi LM danes aretirali nekoga Viljaha Horvata, za katerim je bila izdana tiralica in ki se je potikal po radeški okolici. Na postaji LM v Radečah, kamor so aretirana privedli, so je aretirani Vilj Horvat okoli polnočnega še nepojasnjen način polastil nabite pištole, ter se izmuznil v dežurno sobo. Ko je stopil za njim dežurni miličnik Janez Oblak, doma iz Zirovnice pri Skofji Loki, je Horvat iznenada odšel na njega strel in ga zadel do smrti. Po tem prvem zločinskem napadu se je Horvat zabarikadiriral v sobi in z nabito pištolo prežal na vsakogar, ki bi se mu skušal približati. Na nesrečo je to tvegati kapetan I. klase Stanko Radošević, ki je bil te dni v Radečah na dopustu, v dobri veri, da bo podivjan zločinec pomirila in ubil. Toda Horvat je bil skokoma pomiril naj skorj okno in za zadaj naravnost v srce, da se je Radošević zgrudil in oblašal mrtve. Dogodek, ki je trajal več ur, kajpada povzročil v Radečah vznemirjenje. V čapu ko to poročamo, ob 18.30 je zločinec še vedno zabarikadiran v sobi in grozi vsakomur, ki bi se mu skušal približati.

najbolj v poštev Litija. Možnosti za tako tovarno v Litiji so dobre: prostora za postavitev objektov je dovolj, na razpolago je zadosti električne energije in vode, prometne zveze so ugodne. Dalje je Litija v centru surovinske baze, kar je tudi zelo pomemben faktor, ki govori za lokacijo v Litiji. Končno tudi delovna sila ni problem, saj bo tako treba čimprej poskrbeti za zaposlitev odmevne delovne sile v litijski komunli. Zlasti okoliški kraji imajo dovolj ljudi na razpolago, kajti kmetijstvo ne daje vsem kmetovalcem zadosti zaslužka.

Edini argument, ki govori za Zalog, je potemtakem to, da je Litija oddaljena od ostalih surovinskih baz (verjetno je tu predvidena okolica Kamnika, Domžal, Medvod in Iga). Zadevo bo treba vsekakor premisliti. P.

70-letnica pevskega zbora »Lipa«

V soboto in nedeljo je pevski zbor »Lipa«, ki deluje v okviru DPD »Svobode« Litija praznoval 70-letnico obstoja. V letih svojega delovanja je odigral večino kulturno-prosvetno vlog, ga tudi narodnostno politično vlogo v Zasavju.

V soboto zvečer je bila svečana komemoracija na grobu ljudskega skladatelja Petra Jerabe, ki je bil dolga leta zborovodja »Lipe«. V nedeljo se je pa zbralo veliko Litijanov na Glavnem trgu v Litiji, pred hišo, kjer je Jerab najdelje živel. »Lipa« je namreč vzdala na hišo spominsko ploščo. P.

IZ ŠENTVIDA

da so naši jetniki in interniranci gradili to cesto, pa bi jo sedaj imenovali Okupatorjevo cesto. Zaradi tega je bilo precej razburjenja na sešah SZDL in povsed so ta predlog zavrnili.

Šentviški zdravstveni dom bodo povečali

Šentviški Zdravstveni dom je postal pretesen. Že dalj časa se bavijo z mislijo, kako bi dom povečali in s tem pridobili več prostorov za razne preglede in ordinacije, kakor tudi za šolsko polikliniko, zobno ambulanto za otroke, za posvetovalnico in podobno. Sedaj so sklenili, da bodo poslopje dozdali. Sredstva bi žrpali iz prispevka, ki ga daje Zavod za socialno zavarovanje in v te namene.

Incident v Akabi

London, 6. jul. (Reuter). Britanska vlada je naročila odpravniku poslov britanskega poslanstva v Kairu Murrju, naj protestira pri egiptski vladi zaradi streljanja na britansko ladjo »Anshank«. Egiptске obalne baterije so na to ladjo streljale, ko je bila ob vhodu v zaliv Akabo.

V Alžiru in Maroku

Pariz, 6. jul. (AFP). — V zadnjih 24 urah so se v Alžiru zvrstili novi incidenti. V mestu Alžiru sta bila ubita dva muslimana, na cesti med Philippeville in Constantino pa je bil ubit neki Evropejec. Njegov avto je bil zažgan. V Oranu so zažgali zorečo pšenico na treh ha zemlje.

Francosko vojaštvo je napravilo v Constantini kakih 50 hišnih preiskav in aretiralo več ljudi.

V Casablanci sta bila v četrti Novi Medini ranjena dva civilista. Eksplozirala je tudi bomba, ki pa ni napravila večje škode in tudi ni terjala človeških žrtve. V Meknesu je prav tako eksplozirala bomba. V Casablanci so sredi mesta zažgali kamion nekoga Francoza.

Naši kmetijski strokovnjaki v Grčiji

Atene, 6. julija (Tanjug). — V Atene je prispela skupina jugoslovanskih kmetijskih strokovnjakov, ki se bo dva tedna mudila v Grčiji in si bo ogledala kmetijska središča in ustanove.

ZADNJE VEŠTICE

INDIJSKI TISK O OBISKU NEHRUJA V JUGOSLAVIJI

Poglobitev gospodarskega sodelovanja

bo eden izmed rezultatov Nehrujevih razgovorov s predsednikom Titom

New Delhi, 6. jul. (Tanjug). Indijska javnost in tisk z zadovoljstvom ugotavljata, da je tridnevno potovanje ministrskega predsednika po nekaterih republikah Jugoslavije napravilo nanj vtis sprico toplega sprejema, ki so mu ga priredili, hkrati pa mu je omogočilo, da se je v glavnem seznanil s kulturnim in gospodarskim razvojem dežele. Politične razgovore pa, poudarja v zvezi s tem »Hindustan Standard«, niso prekinili in so jih nadaljevali na jahti predsednika Tita, ko je plula po Jadranu proti Splitu. »Ti razgovori«, pravi list, »so pokazali, kako široka je enotnost v presoji svetovnih vprašanj. To velja predvsem za prepričanje, da je moč poravnati mednarodne spore na miren način. Kaže, da bosta v tem smislu obe deželi v skupnem komuniqueju ob koncu obiska določili tudi svoje stališče glede sestanka štirih v Zenevi«. Csanik poudarja, da bo komunike posebnega pomena glede na stike med Azijo in Evropo, ki jim je jugoslovansko-indijsko prijateljstvo za zgled.

»Med razgovori«, piše dalje »Hindustan Standard«, »je bilo ugotovljeno, da se v gospodar-

skih odnosih med obema deželama ne zrcalijo docela prisrčne prijateljske vezi med njima in zato bo v deklaraciji poudarjena želja, da bi te odnose med Indijo in Jugoslavijo bolje vskladili. Seveda pa bodo obravnavanje podrobnosti tesnejšega gospodar-

skega sodelovanja prepustili strokovnjakom obeh dežel.«

Delhijski časniki objavljajo na prvih straneh tudi obširna poročila o Nehrujevem potovanju po Jugoslaviji, predvsem o sprejemih v Sarajevu, Dubrovniku, Zagrebu in Ljubljani.

Naraščanje kitajske proizvodnje

Peking, 6. jul. (Nova Kitajska). Predsednik državne planske komisije Li Fu Cun je izjavil, da se bo po prvem petletnem načrtu, ki bo realiziran leta 1957, celotna industrijska proizvodnja Kitajske povečala za 98,3%.

Li Fu Cun je poročal o tem na ljudskem kongresu Kitajske, ki je včeraj začel zasedati v Pekingu. Poudaril je, da je jedro načrta izgradnja industrije, posebno težke, kateri so dali tudi svojo prednost. V tem obdobju bodo na Kitajskem zgradili 1600 različnih objektov, od tega 694 industrijskih. Z izpolnitvijo načrta bo leta 1957 proizvodnja jekla v primeri z letom 1952 za več kot trikrat večja, medtem ko bo povečanje električne energije znašalo okrog 200%. Proizvodnja genera-

Tehnično sodelovanje SZ in Kitajske

Moskva, 6. jul. (TASS). Na podlagi sporazuma, ki je bil dosežen v Pekingu, bo SZ dala Kitajski tehnične informacije o gradnji premogovnikov, električnih central, naftnih rafinerij in železnic. SZ bo dajala Kitajski tehnične informacije tudi o proizvodnji jekla in drugih industrijskih proizvodov. V zamenjavo za to bo Kitajska dajala SZ informacije o izdelavi svile, celuloze, papirja, pridobivanju železa, črpanju nafte in živinoreji. Obe deželi bosta izmenjali strokovnjake iz raznih gospodarskih panog.

Oporišča SEATO v Siamu?

Bangkok, 6. jul. (Reuter). Danes se je začela konferenca vojaških strokovnjakov v maniskem paktu včlanjenih dežel. Sestanek bo trajal tri dni in bodo na njem obravnavali različne varnostne ukrepe.

V izjavi, ki jo je dal po današnjem sestanku, je siamski ministriški predsednik Songram poudaril, da SEATO ni ničesar ukrenila, da bi zizzvala komuniste. Dejal je tudi, da se siamska vlada strinja z ustanovitvijo oporišča na njenem ozemlju, kolikor se bo vojaškim svetovalcem manisklega pakta, ki sedaj zasedajo, to zdelo potrebno.

Najnovije iz športa

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA »Mladost« : »Lokomotiva« 64:62 (26:31).

WATERPOLO TURNIR V DUBROVNIKU Plaistov (prvak Anglije) : Jug 6:11 (3:5)

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V LJUBLJANI Partije VII. kola so se končale z naslednjimi izidi: Ustovčić—Kieninger 0:1 (30 potez), Stahberg—Kieninger remi (23), Gabrovšek—Puc remi (33), Bogdanovsk—Bertok remi (24), Vidmar—Milič 0:1 (2), Grosek—Pretz prekinjeno v rem (30 potez), Krivc—Witkowski prekinjeno v nejasnem položaju, Paol—Padevski prekinjeno v dobljenem položaju za Padevskega.

Po VII. kolu vodi Karaljaček s 5 točkami, za njim so Pirc in Stahberg 4,5, Robatsch, Gabrovšek 4 itd.

DVOBOJ ZSSR—ZDA V nadaljevanju prekinjenih partij se je Kewitz brez igre vdal Kotovu, Geller pa D. Burnu. Prav tako se je po eni potezi Parway vdal Petrojanju. Keres pa je dobil partijo proti R. Burnu. Neodločeno sta se končali igri Bronstein—Ewans in Tomljanov—Kashdan.

Skupni rezultat štirikolnega dvoboja je 25:7 v korist Sovjetske zveze. Njeno moštvo je dobilo prvi in tretji krog 3,5:2,5, drugi štiri četrti krog pa 7:1.

III. LJUBLJANSKI FESTIVAL

Koncert ansambla zagrebških solistov

Ljubljana, 6. julija 1955. Nocojšnji koncert ansambla Zagrebških solistov je bil po vsej priliki ne le njihov do sedaj najuspešnejši nastop v Ljubljani, temveč po čistoti soigre, plemenitosti zvoka, kar neprekosljivo dosegnosti izraza tudi nepreženež vsik med pridrevami letošnjega festivala. Na razpoloženja samega je moralo vplivati arhitektonsko tako kulturno urejeno preddvorje letnega gledališča v Kržankah, predvsem pa je gotovo tudi orkestru pomagala akustika tega prostora, ki dovoljuje tolikšno preciznost in ob najmanjših sredstvih največji učinek, da je o čem takem zaman sanjati v kakem zvonočnem plemenitem prostoru.

Spreod je obsegal pod vodstvom dirigenta Antonia Janigra Corellijev »Concerto grosso« v D-duru in Mozartov »Divertimento« v D-duru (Köchlov seznam št. 136), vmes pa »Štiri arje« Henryja Purcella, Haydnov »Koncert za klavir v D-duru« in »Dve arje« J. S. Bacha. Solista sta bila baritonist Vladimir Ružičkin in pianistka Dora Gušić.

Vladimir Ružičkin, ki je prav tako kot orkester realiziral akustične prednosti prostora, je podal z izvedbo arjev vrsto primerov idealnega zvočnega stajplanja in medsebojnega podpiranja glasu in orkestra. Prilagodje se

komornemu značaju spremljevalnega ansambla je v petju ustvaril idealen primer komornega koncertnega petja z mehkim zastavljanjem in gospodarnostjo v dinamiki. Ko se je s tem popolnoma odrekli običajnim, »opernim«, pevskim efektom, pa je dosegel toliko globlje muzikalne učinke, manj vsakdanje in zato učinkovite kot odkritja, in se je tako popolnoma prilagajal tudi stilu celotnega koncerta.

Pianistka Dora Gušić je znala pri Haydnov razviti s tehniko ostrga udarca (in s pet s pomočjo točnega udarca prostora) bolj rezež in v pasužah zelo prozoren klavirski ton, kakršne je pač zares bil ton klavičbala ali klavirja s kladeveci v Haydnovem času. Haydnov koncert je bil in interpretacijski vzajemnosti solistke in orkestra odigran s takšno gibčnostjo izraza, duhovitostjo, kot ga je najbrž le redko slišati.

V komornem orkestru samem je morda najbolj fascinantna ritmična in zvočna izenačenost igre in spevnosti, s katero je bila prežeta vsaka muzikalna fraza. Spevnost je seveda tisto sredstvo muzikalnega izraza, ki godalnim instrumentom po njihovi naravi najbolj leži. Občinstvo je bilo na koncu le še družba iskrenih občudovalcev te umetnosti. Brez dveh dodatkov so ni razlo. Rafael Ajlec

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
LJUBLJANA - TITOVA 50

OGLEDITE SI
L TURISTICNO RAZSTAVO
OD 2. DO 14. JULIJA 1955

PRED KOLESARSKO DIRKO »PO HRVATSKI IN SLOVENIJI«

Zvezni kapetan Ljubič je zaskrbljen

Prve prijave so že prispele — Prireditelj računa, da bo nastopilo okrog 100 ali še več dirkačev

Se deset dni nas loči od tradicionalne mednarodne kolesarske dirke »Po Hrvatski in Sloveniji«, ki je vsako leto s pomočjo republiških zvez organizira Kolesarska zveza Jugoslavije. Naši kolesarji, najsi bo stalni reprezentanti ali pa člani republiških reprezentanc, se na letošnji dirki še posebno skrbno pripravljajo. Jugoslovansko moštvo v sestavi Petrovič, Varga, Jugo in Bogovič je nedavno nastopilo na dirki po Avstriji, kjerati pa je bilo tudi prvi nas organiziranih precej pomembnih in hkrati zanimivih dirk, v katerih so kolesarji preizkušali svoje znanje, telesno vzdržljivost in sposobnost nasploh.

Omenili smo že pred kratkim, da je zvezni kapetan Ljubič pristojoval Odredovi dirki, minulo soboto pa se je prav tako udeležil dirke do Celja in nazaj, ki je bila organizirana v čast 10-letnice športa v Sloveniji. Prišel je namreč z namenom, da bi presodil kvaliteto nastopajočih dirkačev, iz katerih naj bi potem sestavil obe jugoslovanski moštvi za dirko »Po Hrvatski in Sloveniji«.

Prve prijave so že prispele — Prireditelj računa, da bo nastopilo okrog 100 ali še več dirkačev

skozil Kranjsko goro do Ljubljane. Naslednja etapa bo vodila od Ljubljane do Maribora, za njo pa od Maribora do Zagreba, kjer je bil običajno konec te tradicionalne dirke. Po sklepu Kolesarske zveze Jugoslavije pa je ta dirka letos podaljšana za še dve nadaljnji etapi od Zagreba do Slavonskega Bрода s polotapa do Popovače in od Slavonskega Broda do Beograda, kjer bo končni cilj.

LETOS KAR 1397 km

Zanimivost letošnje dirke »Po Hrvatski in Sloveniji« je v tem, da je prišlo do nekaterih spre-

Pruga bo dolga 1397 km, torej vsekar precej naporna za vse dirkače nastopajočih držav. Prav gotovo bo pri tej dirki igrala veliko vlogo pripravljenost kolesar-

Katero med temi moštvi bo zmagovalce, skoraj ni težko reči. Daleč najresnejši favoriti so tokrat Bolgari, ki so se letos že na mnogih dirkah izkazali, posebno še na dirki po Egiptu. Steber reprezentance in kandidat št. 1 za osvojitve prvega mesta je Dimitrij Todorov, ki je bil najboljši Bolgar na tej dirki; in sploh med najboljšimi udeleženci. Med moštvi bi se lahko potegovala za prvo mesto še Danska, med posamezniki pa bo Todorovu najverjetneje Jack Gellisen, ki je bil leta 1952 četrti na svetovnem amaterskem prvenstvu.

PRI JUGOSLOVANIH NI NAJBOLJ »ROZNATO«

Na vsak način bo ljubitelje kolesarstva najbolj zanimalo, kako se za to dirko pripravljajo Jugoslovani. Kot rečeno je zvezni kapetan tov. Ljubič, ki je odgovoren za sestavo obeh državnih reprezentanc, letos precej na tistem glade dirkačev. Ob obisku v Sloveniji smo pri njem začutili zaskrbljenost, kajti mož si upravičeno beli glavo, kako sestaviti v trenutnem položaju kar se da najkvalitetnejši moštvi. Jugoslovanski dirkač št. 1 Petrovič je na zadnji dirki po Avstriji pokazal precej svojih sposobnosti, toda imel je smolo, da je tik pred koncem padel in se precej poškodoval. Resda se bo do začetka dirke pozdravil, toda vsekar bo nekoliko zamudil na treningu. Trenutno sta najboljša Jugo in Varga, medtem ko se Bogovič ni izkazal. Zato bo A reprezentanca po dosedanjih poizkušnjah verjetno sestavljena takole: Petrovič, Varga, Jugo, Ješić ali Della Santa. Od kandidatov za B reprezentanco so se letos najbolj izkazali Vuksan, Cofič, Kulevski ter Slovenca Bergant in Bajc. To bo torej B reprezentanca. Kandidati za obe reprezentanci so že večeraj odpravili v Karlovac, kjer se bodo do začetka dirke na skupnem treningu pod strokovnim vodstvom in strogo zdravniško kontrolo pripravljali na svoj letošnji najtežji nastop.

RAZEN omenjenih tekmovalcev bodo startala tudi republiška moštva in še nekaj posameznikov, zato prireditelji računajo na udeležbo okrog sto dirkačev. O pripravah slovenske reprezentance, ki je večeraj odšla na skupni trening in o ostalih zanimivostih dirke bomo še poročali. T. B.

memb, predvsem glede dolžine in smeri vse proge. Kot vsako leto bo tudi letos start v Zagrebu, in sicer v nedeljo, 16. julija. Proga bo nato vodila prek Karlovca do Reke, kjer bo cilj prve etape. Od tod ne bodo letos dirkači vozili še na poletapni dirki v Crikvenico, kot lani, ampak bodo šli v ponedeljek naprej skozil Opatjino in Lovran v Istro, kjer bo cilj poletape v Puli. Še isti dan bodo nadaljevali pot čez Poreč, Portorož in Piran do cilja druge etape v Kopru. Naslednji dan — v torek — bo v Kopru start za tretjo etapo skozil Trst mimo Razdrtega, Vipave in Ajdovščine do Nove Gorice, kjer bo spet cilj poletape, nato pa bodo krenili ob dolini Soče skozil Tolmin proti Bovu. Tukaj bo cilj tretje etape in nato celodnevni počitek, kajti dirkači se bodo morali temeljito pripraviti za naslednji dan, ko bodo morali prevoziti najtežjo etapo dirke od Bovca prek Vršiča

jev in njihova telesna vzdržljivost, posebno če pomislimo, da je dirka organizirana prav v času najhujše poletne vročine. Mnogo boljši del proge bo letos od Zagreba do Reke, ker je cesta že zgrajena — lani je bil ta del proge za mnoge dirkače že prav v začetku usoden — medtem ko bo novi »dodatek« od Zagreba do Beograda zaradi popolnoma ravninskega značaja ceste spet po svoje zanimivost.

KDO BO LETOS NASTOPAL?

Kot nam je znano, bo udeležba inozemcev na letošnji dirki precej močnejša kot lani, saj se je v začetku prijavilo še sedem držav. Poimenske prijave so poslale že naslednje države: Anglija — F. Wilson, S. Wilson, D. Booker, G. Vines, J. Christison; Belgija — Jan Aerts, Lucien Deferm, Frans Devitte, Van Meensel Felix, Wullenweber Joseph; Bolgarija — Georgij Kristev, Va-

mednarodnega šahovskega turnirja Ljubljani se je pet partij zaključilo z delitvijo točk in štiri z zmagavo. Trenutno kar dvanajst igralcev sili v ospreje. Trije od favoritov so sedaj že na vrhu lestvice. Manjši pa kažejo mnogo volje in pripravljenosti za težke borbe. Pokazalo se je zelo prav, da so prireditelji vključili v turnir tudi tri mojske kandidate od štiriindvajsetih v Sloveniji.

Iz Ljubljane

Mednarodni šahovski turnir desetletnice osvoboditve

Korito Ljubljance bodo očistili

Delati so začeli večeraj — Jesenski pridelki barjanskih kmetov bodo rešeni

Narasa Ljubljana, po kateri so v zadnjih dneh prav do zalivnice na Vrazovem trgu vodili čoln, je prišla v ponedeljek navezgodaj odtekala. Odketala je vse do Vršiča, ko bi morala biti korito od kopalnice na Spici pa do Plešnikovih zatvornih guh. S krajšimi presedki voda ne bo tekla skozil mesto vse do jeseni. Ljubljance niso očistili že od leta 1936, ko se njeno korito zabetonirali. V teh letih se je v strugi nabrala ogromna količina kamenja, mah in druge nesnage. Mnogo ga je nanese v Ljubljano iz Malega grabna in Gradaščice, še posebno dosti pa med italijansko okupacijo, ko so Italijani na več mestih Ljubljano pregradili z žleznimi pregradami, mednje pa nasuli debelo plast kamenja. Ko je žica zarjavela, se je kamenje raztreslo po vsej strugi.

Večeraj so delavci vodne skupnosti za melioracijo Ljubljanskega barja začeli čistiti reko Ljubljance. V suho korito reke bodo pri dostopni rampi pri Gradaščici spravili buldožer, ki bo v strugi rabljali material in ga zbiral v velike kupe. Na bregu bo stal bager in material, ki ga bo nanesel skupaj buldožer, bo nakladal na kamione. S tem kamionem bodo zasuli del stare struge Malega grab-

Cesto asfaltirajo

Ko bodo reguliral se kanal v Bevkah, Starem talu, pogolbiti Sveti kanal in uredili odvodnik na Veli Ligojni, bodo barjanski kmetje premagali potuhnjeno Ljubljano in njihov jesenski pridelki bo rešen. Seveda bodo morali še naprej kopati nove odvodne kanale in čistiti stare, kajti barjanske trave, plod večletnega truda, se v najnovijem času močno razraslo.

Ko bodo reguliral se kanal v Bevkah, Starem talu, pogolbiti Sveti kanal in uredili odvodnik na Veli Ligojni, bodo barjanski kmetje premagali potuhnjeno Ljubljano in njihov jesenski pridelki bo rešen. Seveda bodo morali še naprej kopati nove odvodne kanale in čistiti stare, kajti barjanske trave, plod večletnega truda, se v najnovijem času močno razraslo.

Z nove zatvornice bodo odtelje reguliral na Barju nivo podtalnice. S tem bodo uresničene dolgoletne sanje Barjanov, da bi njihovo zemljo lahko zmetno namakali ali pa izsuševali.

Koncert ritmosimfoničnega orkestra

1. In 3. junija, prvič v unisoni dvorani, drugič v predvorju letnega gledališča v Krizankah, je v okviru Ljubljanskega festivala Bojan Adamič kot dirigent predstavil tako imenovani ritmosimfonični orkester, formacijo, ki je sestavljajo člani velikega zabavnega orkestra Radia Ljubljana in člani orkestra Slovenske filharmonije. Nismo se imeli prilike uočiti, v koliko ima ta simfonični ansambel značaj stalnega orkestra. Sodeč po sporedu pa mora v tej ali podobni sestavi čisto igrati za radio in film, četudi do sedaj bržkone vedno pod navadnimi imeni svojih sestavnih orkestrrov.

Jedro sporeda je bila filmska glasba Bojana Adamiča. Od nje smo slišali: Sult iz filma »Balkanfada« (Triglav-film), Finale iz filma »Slovo Andreja Vitezovca« (Triglav-film); »Tri zgodbe«, Sult iz filma »Jara zopred«, Revija iz filma »Vsi na morje«, Bosansko kolo iz filma »Jugoslavija«, V reviji »Vsi na morje«, ki je tvorila eno točko z Bojana Adamiča skladbo »Na moraki obali«, sta sodelovala kot solista mezosopranski Cvetka Sonček in tenorist Ljubo Kobal iz Ljubljane. Konec prvega dela pa je igral orkester v najobsežnem delom bodo devetdesetne polnice na Barju zmanjšali na eno-đnevno.

Večeraj so delavci vodne skupnosti za melioracijo Ljubljanskega barja začeli čistiti reko Ljubljance. V suho korito reke bodo pri dostopni rampi pri Gradaščici spravili buldožer, ki bo v strugi rabljali material in ga zbiral v velike kupe. Na bregu bo stal bager in material, ki ga bo nanesel skupaj buldožer, bo nakladal na kamione. S tem kamionem bodo zasuli del stare struge Malega grab-

Vsi upravičenci naj se javijo v roku enega meseca po objavi tega poziva, ker jim v nasprotnem primeru pravica do razlike zapade. — KRANJSKO GRADBENO PODJETJE, KRANJ.

Vsi upravičenci naj se javijo v roku enega meseca po objavi tega poziva, ker jim v nasprotnem primeru pravica do razlike zapade. — KRANJSKO GRADBENO PODJETJE, KRANJ.

VI. ZVEZNO JADRALNO VESLANJE

V I. etapi nihče ni dosegel cilja

Zagreb, 6. julija. Šesto jadrarno prvenstvo Jugoslavije se je začelo ob izredno vročem vremenu. Okrog 11 ure je startal prvi tekmovalce, nadarjeni zagrebški jadrarni letalec Juraj Salaj. Rezultati tekmovalca na I. etapi Maribor-Zagreb so bili slabi. Zaradi neugodnega vremena ni noben tekmovalce prispejal na cilj. Najboljša sta bila Bogdan Komac iz Vrčica in jadrarnem letalcu Kosačev in mladi Vasa Stepanović iz Beograda na »Vaji«. Vsa izmed njih je dosegel 1000 točk. S tem sta si delila prvo in drugo mesto.

VI. VESLAŠKA REGATA NA BLEDU

Ostra konkurenca

Na VI. veslaški regati na Bledu 9. in 10. julija bo sodelovalo več kot 100 veslačev iz Avstrije, Italije, Nemčije, Poljske, Romunije, ZSSR, Nizozemske in Jugoslavije. To tekmovalne je nekaka preizkušnja pred tekmovalcem za evropsko prvenstvo za ženske, ki bo 4. avgusta v Bukaresti in za moške, ki bo od 25. do 28. avgusta v Gansu (Belgija).

V okviru te regate bo tudi tekmovalce za državno prvenstvo (ženske), ki bo hkrati izbirno tekmovalce za sestavo reprezentance.

V skitu bo tekmovalo 8 čolnov: 4 iz Jugoslavije, 2 iz Nemčije, in po eden iz ZSSR in Romunije. Favoriti so Perica Vlašić, Rus Berkutov in Nemeč Schneider.

V double-scullu bodo tekmovali 4 domači čolni, ter čolna »Flata« iz Torina in »Križja sovjetov« iz Moskve.

Sedem čolnov iz Jugoslavije ter po en avstrijski, italijanski in poljski bodo tekmovali v četvercu s krmarjem, 5 jugoslovanskih, 1 italijanski in 1 romunski pa v četvercu brez krmarja.

V tekmovalcu osemcerov bo huda konkurenca. Tekmovalci bodo: »Gusar« in »Mornar« iz Splita ter »Orvana zvezda« iz Beograda, iz tujine pa »Pirat« iz Dunaja, »Timavos« iz Trbiža (Italija), čoln »Gardes« predsednika republike iz Rima, »CDKA« in Moskve in nek romunski čoln.

V tekmovalcu žensk bo največja konkurenca v skitu. Med drugim bodo sodelovale 3 najbolje tekmovalke zadnjem evropskem prvenstvu: Čumakova (ZSSR), Sicka (Lanz — Avstrija), Reuter (Neptun — Rotterdam), sodelovale pa bodo tudi tekmovalke iz Romunije, Poljske, Nemčije, Italije ter ena Avstrijka in dve Jugoslovanki.

V četvercu s krmarjem bodo sode-

KOSARKA

Danes ASK »Olimpija« — Crvena zvezda

Danes ob 20.30 se bosta v prvenstveni tekmi pomerili moštvi devetkratnega državnega prvaka Crvene zvezde in ASK »Olimpija«.

Tekma bo na igrišču pod Cerkovinim gradom ob 19.30.

»Vojvodina« : Slovan 0:0

Honved—Wiener Sportclub 5:2 (3:2)

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR DESETLETNICE OSVOBODITVE

Po prvi tretjini - trije v vodstvu

Velemojstru Stahlbergu sta se pridružila še Pirc in Karaklajić

V VI. kolu izredno horebnega mednarodnega šahovskega turnirja Ljubljani se je pet partij zaključilo z delitvijo točk in štiri z zmagavo. Trenutno kar dvanajst igralcev sili v ospreje. Trije od favoritov so sedaj že na vrhu lestvice. Manjši pa kažejo mnogo volje in pripravljenosti za težke borbe. Pokazalo se je zelo prav, da so prireditelji vključili v turnir tudi tri mojske kandidate od štiriindvajsetih v Sloveniji.

V VI. kolu so igrali takole: Karaklajić-Krivoec remi (42). Državni prvak Karaklajić je v španski partiji kmalu žrtvoval damo za trdnjavo in lovca in dosegel aktivnejšo igro. Nastala je huda borba, v kateri se je Krivoec dobro izkazal. Ob natančni igri položaj nasprotnikoma ni nudil več kot delitev točk.

Witkowski-Grošek remi (26). Sodeč po poteku partije je imel Witkowski proti Grosčeku slabšo »imenco« zmagavo. Toda črni se je obrnil na napad po g-liniji in pri tem pozabil na svojega kralja. Grošek se je mojskega branil in dosegel ugodnejši položaj, pozneje pa je napačno menjal damo in »zajadrati« namesto v zmagavo v remi.

Persitz-inž. Vidmar 6:1 (52). V angleški partiji je inž. Vidmar kmalu dosegel klasičen razvoj figur, ki mu je pozneje nudil možnosti za uspešen napad. Persitz v nadaljevanju kljub odporu ni uspelo zgraditi trdnega obrambo ter se je pred izgubo trdnjavo vdal v 32. potezi.

Prvak Bolgarije Padevski je presenetljivo premagal Stahlberga

Milč-Bogdanović remi (54). Mednarodni mojski št. 1 v partiji s prvakom Bone in Hercegovine zadal nalogo zmagati. Toda črni se je obrnil na napad v 23. potezi, pri tem pa je izgubil kmeta. V končni lovcu Milču ni uspelo nad-

igrali nasprotnika in je moral pristati na remi.

Bertok-Gabrovček remi (54). Da bi dosegel živahnost igre, je Gabrovček v Grünfeldovi obrambi žrtvoval kmeta in pozneje z duhovito kombinacijo osvojil figuro. Bertok pa je dobil prostega kmeta.

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Puc-Robatsch 6:1 (30). Igra mednarodnega mojstra Puca na »vse ali nič« se tudi v tej partiji ni izkazala za ko-

Prva tekma v vodstvu je bila med Pircem in Karaklajićem. Pirc je v svoji priljubljeni otvoritvi dosegel prednost, katero je postopoma vedel. V srednji igri je vdel z damo na sedmo vrsto. Črni se je vseh napadov nasprotniku prejel v protinapad na belega kralja. Robertsch je vdl s trdnjavama po e-liniji in učinkovito zaključil partijo.

Reshewsky : Fuderer

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Moskva, 6. julija. (Tanjug). Velemojster Reshewsky in njegov menažer sta izjavila, da bo dokončno sklenjen šahovski dvoboj Reshewsky - Fuderer. Dvoboj bo konec tega leta ali v začetku prihodnjega v New Yorku.

Jutri: »LABODJE JEZERO«

BEOGRAJSKI GOSTI BODO PRIKAZALI ČAJKOVSKEGA »LABODJE JEZERO«, S KATERIM SO ŽE VEČKRAT USPEŠNO NASTOPILI DOMA IN V TUJINI

III. ljubljanski festival je nudil našemu občinstvu že celo vrsto umetniških užitkov, jutrišnji večer v Operi pa bo nedvomno višek njegovih programskih prireditev. Nastopil bo balet beograjskega Narodnega gledališča in nam predvajal Čajkovskega »Labodje jezero«.

»Labodje jezero« spada med najboljša glasbena dela Čajkovskega in prav gotovo ni pomembnejša opernega odra v kulturnem svetu, kjer bi ga še ne bili uprizorili. Beograjsko narodno gledališče je z njim že večkrat nastopilo doma in v tujini in doslej take uspehe, kakor doslej le malokatera jugoslovanska umetniška družina. Beograjski balet ima poleg odličnega ansambelskega materiala dva znamenita ustvarjalca, ki sta ga izoblikovala do današnje kvalitete: dirigenta Dušana Miladinovića in koreografinjo Nino Kirsanovo.

Primabalerina, koreografinja in baletska pedagoginja Nina Kirsanova je bila rojena v grajsko Opero gostoval tudi v Atenah. Na mednarodnem natečaju glasbenih umetnikov l. 1953 v Zenevi je bil član ocenjevalne komisije za klarinet in fagot.

Kirsanova je bila rojena v grajsko Opero gostoval tudi v Atenah. Na mednarodnem natečaju glasbenih umetnikov l. 1953 v Zenevi je bil član ocenjevalne komisije za klarinet in fagot.

bral na svojih umetniških turnejah po Švici, Angliji, Franciji, Norveški, Švedski, Finski, Danski, Nemčiji in Belgiji. Na mednarodni konkurenci folklornih skupin v Llangollenu v Angliji, kjer je tekmovalo 26 narodov, je »Lado« zmagal in si priboril prvo nagrado. Nenavaden uspeh je doživel v Londonu, kjer je v dvorani »Royal Albert Hall« nastopil pred 6000 gledalci. Tedaj je znani britanski baletni strokovnjak Arnold Haskell izjavil:

»Vaši ljudski pesalci so armada, ki bo osvojila svet. Glede raznolikosti ritma, barv, oblike in dramatike kaj podobnega še nisem videl.«

Sophia Loren in Vittorio De Sica v filmu »Lepa mlinarica«

SKORAJ VSAK DRUGI DAN PO EN UMETNIŠKI FILM

ITALIJANSKA PROIZVODNJA PRVA V EVROPI IN DRUGA NA SVETU — OSVAJANJE TUJIH TRŽIŠČ — POGODBE O FILMSKI KOPRODUKCIJI

Rim, julija. Lani so v Italiji izdelali skoraj vsak dan po en umetniški film. Po številu izdelanih filmov se je Italija uvrstila na prvo mesto v Evropi in drugo na svetu za ZDA. Proizvodnja je iz leta v leto naglo naraščala. Leta 1948 so v Italiji izdelali 54 umetniških filmov, l. 1950 — 104, 1952 — 132, l. 1953 — 146 in l. 1954 — 150 umetniških filmov (med njimi 55 baronih filmov), 400 dokumentarnih in 360 filmskih dnevnikov. V vse to so investirali kakih 35 milijard lir, ali za 15% več, kakor leta 1953 — večidel zato, da bi izdelali »razkošnejše« in »bogatejše« filme, s katerimi bi bolje konkurirali tujini.

RACUNI PRODUCENTOV

Lani je italijanski film realiziral 36% dohodkov od 105 milijard lir, ki so jih dobili od prodaje kinematografskih vstopnic. Toda te dohodke bremene davčne obveznosti v oštini 30%. Italijanski filmski producenti morajo računati s tem, da jim bo domače tržišče krilo največ 30% stroškov. Od države sicer prejema določene nagrade, kar v resnici pomeni, da jim država vrača tisto, kar jim je vzela za danke. Posebni tehnični odbor — državni organ, ocenjuje vsebino filmov ter odobrava oziroma ne odobrava nagrade, katerih znesek znaša do 30% skupnih stroškov za izdelavo enega filma. S tem, da odloča o podeljevanju nagrad, lahko

ta odbor vpliva na moralno in politično vsebino filmskega dela. Producenti prejema posebne nagrade za dokumentarne filme, ali pa država sama finansira izdelovanje takšnih filmov v določeno propagandno vsebino. Sedanja razvitost italijanske filmske industrije je moč povzeti tudi iz podatkov o razširjenosti njenih filmov v tujini. Italijanski filmi so se sedaj dokaj uveljavili na tujem tržišču. Od izvoza filmov je imela italijanska filmska proizvodnja leta 1950 eno milijardo lir dohodkov, l. 1954 pa 6 milijard. Takrat je bilo sklenjenih kakih 1800 pogodb o izvozu filmov, razen tega pa še več različnih sporazumov o menjavi filmov in koprodukciji. Argentina, Francija, Anglija, Zahodna Nemčija, Španija, ZDA se najpogosteje pojavljajo kot podpisnice teh pogodb z Italijo.

ZVEZA 254 PODJETJI

Celotna italijanska filmska proizvodnja je v rokah Zveze italijanskih filmskih producentov (ANIC). To organizacijo tvorijo štiri zveze. V njej so nacionalna zveza filmskih producentov, o kateri je omenjenih 70 podjetij za izdelovanje dolgih filmov in 27 podjetij za izdelovanje kratkih filmov, skupno torej 97 podjetij; nacionalna zveza filmskih distributorjev s 84 filmskimi podjetji; nacionalna zveza filmske tehnike s 26 podjetji in nacionalna zveza

ozkih filmov s 49 podjetji. ANIC zajema torej 254 podjetji.

Kot veličanska industrijska organizacija je ANIC ovladana v Genkonfinidustriji, katere člani so največji italijanski monopoli. Manjši filmski proizvajalci in distributerji, ki niso ovladani o ANIC, se pogosto zamažajo pritožbo nad njenim monopolističnim položajem.

ZAKAJ SO SE USTVARJALCI ODDALJILI OD PREPROSTEGA CLOVEKA

V prvih pookojnih letih je italijanski neorealistični film na mah pridobil simpatije in srca gledalcev v številnih deželah. Sedaj, v zibelki neorealizma pa ima človek le redko priložnost videti neorealistične filme. Zakaj?

Ali je mar ta dežela prenehala nadihati filmske ustvarjalce z neorealističnimi temami. Ali so mar sami opustili to smer, s katero so italijanski filmski umetnost proučevali širino po svetu. Italija ni prenehala nadihati režiserjev in scenaristov s temami o njeni stoarnosti. In vendar so številni ustvarjalci opustili neorealizem. Sedaj sicer izdelujejo mnogo filmov, toda po vsebini drugačnih od tistih, ob katerih je svet spoznal Italijo kot zibelko filmov o usodi preprostih malih ljudi: čistilcev čevljev, brezposelnih delavcev, poštenih lopovov, o sirotišnici odraslih otrok, karabinjerskih brigadirjev in upokojencev.

FILMSKI UMETNIKI

Skupina uglednih italijanskih režiserjev in scenaristov je v nekem manifestu, objavljenem v letošnjem maju, deloma odgovorila na to vprašanje. Rekli so, da mora italijanski film biti enakopraven konkurenčni boj s tujim filmom, ki se je proizvajalcu doma že izplačal in ga je sedaj moč po nižjih cenah prodati Italiji.

Kasneje na neki tiskovni konferenci v Rimu so nekoliko več razpravljali o tem. Film z neorealistično vsebino bo morda cenzura odobrila, vendar pa ne bo dobil od države dotacije, producent bo torej trpel izgubo. To pomeni, da film z neorealistično vsebino, film, ki prikazuje Italijo ali del njenega življenja takšen, kakršien je in ne takšnega, kot bi ga uradno želeli prikazati, nima veliko upanja. Da dobi nagrado, saj za producenta ni rentabilen in ga spričo tega ne bo izdelal. Izdelujejo pa tudi mnogo konkurenčnih filmov, takih, ki bodo prinašali dohodke, da bi z njimi mimo-grede financirali film, ki takšnih dohodkov ne bo prinašal ali ki zaradi finančne učinka ne bo žrtvoval načelnih pojmovanj in nazorov njegovega ustvarjalca.

VANJA KRALJEVIĆ

Fernand Seger (Ecole de Paris): Kompozicija, 1953, barvna litografija

»Julij Cezar«

Pravijo, da je Shakespeare med vsemi klasični najboljši filmski pisatelj. V svojih dramah je pametno uveljavil elemente, ki so danes značilnost filma in ne gledališča — naglo menjavanje prizorišč, razsežnost neposrednega dogajanja in prikazovanja glede na to, da dejanja na sceni ne omejuje časovna enotnost, množičnost karakterjev, sočasno dogajanje na sceni (v filmskem jeziku bi rekli vzporedna nastajanja) itd. »Shakespeare je pravi filmski pisatelj«, je menil Laurence Olivier, medtem ko je Joseph L. Mankiewicz celo vzkliknil, da bi Shakespeare, če bi danes živel, nedvomno pisal sijajne scenarije. Naleteli pa smo tudi na trditve, da je Shakespeare pisal že kar prve filmske scenarije. No, to so že domisljice filmskih entuziastov, ki jih ne gre jemati preveč resno. Kajti v resnici je Shakespeare tako organsko, enkratno in živo zgolj teaterski, da so prav njegova dela (pri vsej svoji »filmskosti«) najtežji problem, če gre za njihovo filmsko upodobitev. Leta in leta že iščejo filmski umetniki pravega izraza za filmizacijo Shakespeara. Laurence Olivier je pri vsem svojem uspelem prizadevanju dognal, da je ostal šele pri poskusih, dasi je z vsvo vero še dalje filmal Shakespeara. Pred kratkim smo gledali »Othello«. Orson Welles, filmski »enfant terrible«, je na en mah rešil problem in je iz tragedije »Othello« ustvaril čisti, še smemmo tako reči »vizualni« film. Nastal je zanimiv film, to že; le da ga ne smemo primerjati s Shakespeareom. Namesto za Shakespeareom je šel Orson Welles za svojim genijem in napravil sicer dober film, ne pa dobrega »Othello«. Kajti prav Orson Welles, ki je ravnal z dramo »Othello« res kot s kakim filmskim scenarijem, se je od Shakespeara najbolj oddaljil s tem, da je dramske, teatarske elemente preveč svobodno preli v filme. Napravil je kvečjemu improvizacijo, ki bo morda ostala znamenita po svojem filmskem, slikovnem arizmu, toda obenem opozorilo, kako se film ne bo približal Shakespeareu, katerega umetniška moč in polnota je le v govornem odskri besedi.

Bistveno drugače se je lotil »Julij Cezar« ameriški filmski režiser Joseph L. Mankiewicz, avtor znanih filmov »Dom sovražstva«, »Vse o Evis« in drugih. Že v filmu »Vse o Evis« smo lahko zasledili njegovo skoraj strastno pripravo na dialoge. Mankiewicz smatra, da ima dialog v filmu prej nadrejen kot podrejen funkcijo, njegovi filmi pomenijo korak dalje od polmovanja, da je silka najmočnejše izrazno sredstvo filma. S tem pa se ne približuje oziroma vrača h gledališču, temveč nasprotno napravlja filmsko umetnost še bolj filmsko — dramatično, živo in popolno.

Dialog je bil Mankiewicz pri ustvarjanju »Julija Cezarja« najvažnejši. Zavedal se je, da gora slik ne more nadomestiti atmosfere enega samega Shakespeareovega dialoga. In tudi da dialoga ne sme prekriti slika. Zato je v »Juliju Cezarju« slika, to je vizualno pripovedovanje, popolnoma podrejen dialogu in usmeril igralce predvsem h govornemu prednašanju. Prizorišče je pustil na pol realistično, prostor pa sceno omejil, tako da se nam zdi na prvi pogled, kot da bi mu manjkalo filmske globine, plastičnosti.

In vendar Mankiewicz še daleč ni ustvaril samo filmanega gledališča. Mi smo mnogo bolj neposredno v središču dogajanja kot tisti privilegirani gledalci v gledališču. Shakespeareove dobe, ki so smeli za posebno plačilo sedeti na odru. Kajti Mankiewicz je dramo oživil z veliko filmsko invencijo, ustvaril je čudovito iluzijo resničnosti, dosegel nabit dramatično, intimno monumentalnost scene in dal v na pol teaterski stilizirani ljudsko najbolj resnično in živo shapersko filmsko predstavo, kar smo jih videli doslej — in to s specifično filmskimi kvalitetai, z montažo, smemmo reči, filmskimi plani in filmsko mizansceno. Vtis teatralnosti je do neke mere nujen, zaradi Mankiewiczove doslednosti izkustva, kjer se je izogibal vseh senčnih efektov in je celo upošteval skromnost dekoracije, da je stopila podoba igralca bolj v ospredje. Toda v tem je treba videti samo upravičene teatarske elemente, ne pa filmanega gledališča. Kako mogoče filmsko učinkovita je na primer scena, kjer se Antanij v Kapitoliu zapira na maščevanje in v Antanijevem glasu do slinosti, so kamera odmakla in zalame celotno prizorišče z gornje perspektive. Antanijeva figura se zmanjša, njegove silovite besede dominirajo nad prostorom: ko so mu glas umrl, se mu kamera spet približa. Scena Cezarjevega umora, Antanijevega govora na rimskem forumu, pohoda Cassijeve vojske ali pa tragične zaključne scene, da ne omenjamo drugih, so impresivne, dramatično učinkovite, pa vendar nekako umirjeno stilizirane in zato tembolj notranje intenzivne.

Mankiewiczova kamera živi s psihološkim dogajanjem v akterjih drame, razkriva to, kar se poraja in odloča v njih, raste in pada z njihovimi besedami. Osrednja težnja je na igralcih. In Mankiewicz je izbral izvrstne igralce ansambel Veliko igrar so dali James Mason kot Brut, John Gielgud kot Cassij in Marion Brandt kot Antanij, ki so stilizirano prednašanje izredno uspešno prilagodili filmski izrazi. Manj ugoden vtis pa napravljata Luis Calhern kot Julij Cezar, medtem ko Greer Garson in Deborah Kerr s svojo zgolj filmsko igrarjo slabo izstopata. Vendar to ne zmanjšuje vrednosti celote. Drama »Julij Cezar« zrasla pred nami v vsem svojem silnem zvoškem prepletanju in zgodovinski tragičnosti. To je verni, pravi Shakespeareov in odlični filmski »Cezar«, poleg Castellanijevega »Romea in Julija« doslej nedvomno najboljši film po Shakespeareu.

skj.

Drevi: »LADO« iz Zagreba

Kakor beograjski »Kolo« si je tudi Državni zbor narodnih pesmi in plesov »Lado« iz Zagreba pridobil mednarodno priznanje. Upravičeno ga prištevajo med najboljše folklorne ansamble sveta. Zashuzenih lavorik si je na-

1945

Srečanja z umetniki-partizani

1955

ALENKA GERLOVIČ

»Za likovno vzgojo mladine še ni dovolj razumevanja«

Alenka Gerlovič »zida« — pravilneje dozdava v svojem ateljeju dnevni prostor. Izposodi si danes denar in ga v roku petih let vrniti, se pravi odtrgati si tretjino mesečnih dohodkov, ki v obliki proforsorske plače niso ravno razkošni. Dograditi si s lastno finančno subvencijo danes svoj delovni prostor, meji že na majhno herojstvo. Toda Alenka Gerlovič to zmere. Njeno slikarsko delo bše do konca meseca počivalo, potem pa hajd v borbo za svoj likovni obraz.

V času, ko so delavci odšli, sva se pogovorili.

»No, Alenka, povej mi kaj o svojem osebnem delu: kakšno likovno smer zasleduješ v svojih stvaritvah?«

»O teh stvareh ne govorim rada. Smer in vrednost slehernega umetniškega dela se očituje v stvaritvi, sliki. Vsa dobra stremjenja izgube vrednost, če ne zaide na platno. Vse, kar bi lahko rekla, je, da želim, da bi bile moje slike jasne, preproste, barvno intenzivne in čiste. Rada hodim slikať v Makedonijo, — kjer čutim, da so likovni praedamenti že živi in sami po sebi dajejo dovolj snovi mojim likovnim težnjam. V Sloveniji me podobno inspirirata Primorska in Istra.«

»Kaj pa druga področja tvorčac udeleževanja?«

toda za likovno izobrazbo je to še mnogo premalo. Edina možna pot v tej smeri, ki bi rodila sadove, je vzgoja otrok in naše mladine. Zal za likovno vzgojo naraščajo še vedno ni povsod dovolj razumevanja. Osnovnošolski učni načrt je v tem oziru slab, ker ne ustreza zmoglostim otrokovega

likovnega dojemanja (na primer: v četrtem razredu osnovne šole poučujejo perspektivo, vtem ko v tem obdobju dojemata otrok stvari dvodimenzionalno, ali estetska pisava v času, ko otrok najmanj obvlada pisanje kot tako itd.)

Razen pomanjkljivosti v učnem načrtu za osnovno šolo pa posvečajo premalo pozornosti likovni vzgoji učiteljskega kadra; saj imajo samo dve leti obveznega pouka v tej smeri. Nemogoče je posredovati likovno izobrazbo ljudem, ki sami niso v tej smeri dovolj razgledani. Z lik. no izobrazbeno mladino bi na mah odpravili dvojje pomanjkljivosti: nudili bi novemu rodu sposobnost

dojemanja umetniških stvaritev, po drugi strani pa bi jih tolikanj vzgojili, da bi postali sami poborniki proti cenitnim likovnim izdelkom in sarlatanstvu.«

»Kako se moreš udeleževati v obz. smeri hkrati: v šoli in v spoštem osebnem slikarskem delu?«

»Da, to je težavna zadeva. Vendar sem se odločila za šolo, (ne da bi podcenjevala pionirsko delo, ki ga lahko profesor opravlja), da si zagotovim svoj ekvivalentni minimum. Nočem slikati cenitnih del, s katerimi bi se preživljala. Resno delo pa se težko in redko proda. To je razumljivo. Še to: kar me v šoli resnično razveseljuje, so otrokove dobre risbe ali slike, ki dosežejo včasih takšno stopnjo, da nudijo slikarju resničen likovni užitek. Se več; pri takih delcih se lahko kaj naučim in celo opodim svojega likovnega duha.«

»Skratka, boriš se zato, da bi si Slovenci v prihodnje ustvarili svojo likovno publiko?«

»Tako je, želim, da bi v solah za splošno izobrazbo razvili otroku tudi emocijo in ne zgolj intelekt. Tega pa seveda ne bomo dosegli tako, da bomo razbremenjevali preobremenjene šolske predmetnike s črtanjem likovnega pouka in drugih estetskih predmetov — v kratkem: likovno vzgojo mladine. V tej smeri bo seveda potrebna nadaljnja borba za varstvo likovne izobrazbe novega naraščanja.«

»Kaj pa tvoja partizanščina?«

»Daj časa sem delala v ilegali. V partizanih sem bila slabo leto in sicer pri Centralni tehniki.«

»Ali si se tam udeleževala na likovnem področju?«

»Tudi, toda manj kot z vsakodnevno problematiko naše tiskarne: z izdelavo žigov, črk iz linoleja itd. Nas komandant Petrač je imel sicer mnogo smisla za umetnost, saj smo imeli nekaj časa pri Centralni tehniki neke orste partizanske akademije za likovno umetnost, kjer smo risali celo akt. Vodil jo je pokojni profesor Nikolaj Pirnat, ki ga imam v najlepšem spominu kot odličnega tovarisa.«

»Se kaj? Kaka posebna dogodivščina?«

»Nič takega se ne spominim. V spominu mi najjasneje živi tisti dan po okupaciji naše države, ko sem z grajskega hriba zagledala gorečo Rašico. Tu je treba nekaj ukreniti, sem si rekla, na vsak način in takoj. Odsla sem k tovariščam Nedi Gerčiničevi in Veri Hreščakovi in jima zaupala, kako mi je pri srcu. Bili sta že aktivistki OF in sta pritegnili v borbo še mene. Živo se spominjam, kako sem se znebila oklepa filozofiranja o življenju, o ozvišenem, nedotakljivem umetniku Vse je postalo rame neskončno preprosto in jasno: okupator na eni strani in na drugi — naše nezahčiteno ljudstvo. Čeprav je bila partizanščina na svoj način dramatična, skoraj vsak je zgrabil v tej borbi koga svojih najbližjih, preživel hude in črne dni — je bila vendarle v svojem jedru sproščajoča; imela je en sam smoter: izbojevati izgubljeno svobodo! Danes suče življenje človeka v preveč smeri in drobi njegovo enovitost. In prav zato mi je spomin na dneve našega narodno osvobodilnega boja še vedno ena najsvetlejših strani mojega življenja.«

CITA POTOKAR

LEONASIM MLADIM BRALCEM

Očetove nogavice

Praden je šla, ji je mati še enkrat rekla:

»Darja, dobro čuvaj ovce, da ne bodo šle v tuje, da ne bodo delale škode! Okrog poldne bom prišla k tebi, ko bom šla z njive in ti bom prinesla kruha.«

Potem je šla mama domov, da bi pripravila za kosilo, Darja je pa hitro drobila za ovcami po prašni poti. Bila je bosa, krilce ji je komaj segalo do kolen, izpod zbledle rute je pa gledalo dvoje svetlih oči. Deset let ima Darja. V počitnicah

Potem sem začela plesti očetu nogavice. Toda ovce se niso marale lepo pasti in počitnice so hitro minile. Tako so ostale očetove nogavice nedokončane. Sedaj jih bom pa res končala. Kako se bo začudil, ko mu jih bom dala.

Tako se je Darja sama s sabo pogovarjala in si rekla, da jih mora splesti. Te prijetne misli so jo odvedle nekam daleč, da je pozabila na pot in na kamenje. Zadelala je ob kamen, poskočila na eni nogi in stekla za ovcami, ki so se že obrnile

zato jih je morala neprestano zavračati in puščati pletenje.

Okrog poldne ji je mama prinesla kruh. Darja ga je dala v košarico in pridno pletla naprej. Nogavica je dobro rasla. In ko se je zvečer vracala z ovcami domov, so jo drobni prsti boleli.

Tako je šlo dan za dnem. Sonce je vzhajalo in zahajalo. Zjutraj je Darja hitela z ovcami na pašo, zvečer se je vracala domov. Nogavice so pa postajale vse daljše in daljše.

»Kako bo oče vesel. Saj nič ne ve, da mu jih pletem.« se je veselila Darja.

Ko je tako razmišljala, kako bo očeta razveselila, se je nenadoma znašel pred njo poljski čuvaj.

»Kaj pa ti? Kje imaš ovce?« Darja je prestrašeno skočila. Ovce so bile na sosedovi njivi.

Hotela je steči za njimi, toda čuvaj ji je zastavil pot.

»Kaj lepo počakaj. Jih bom že jaz segnal v ograd. Potem bomo ocenili škodo, da jo bo tvoj oče poravnal.«

Čuvaj je pognal ovce v vas, Darja je jokaje stopala za njim. Iz košarice so kukale spletene nogavice.

V vasi je čuvaj poklical Darjinega očeta. Ta se je razjezil na hčer, ki ni čuvala ovac, plačal škodo in se napolni proti domu. Medpotoma se je jezil, kako bo Darjo oštel in natepel.

Doma je pa Darja jokala in se tresla kot šiba na vodi. Bala se je, kaj bo, ko se oče vrne.

Ze na pragu je oče kričal:

»Sibo mi prinesite. Ji bom že pokazal, kako je treba čuvati ovce.«

Darja je pa jokala in prosila:

»Ne, prosim, ne. Saj ne bom nikoli več, oče, prošim, nikar. Nikar me ne tepi, prošim te. Pletla sem nogavice. Tebi sem pletla nogavice. Celo leto sem jih pletla. Hotela sem te razveseliti. Ravno sem končavala nogavice, pa sem pozabila na ovce. Samo za kratek čas sem pozabila nanje. Nogavice sem ti pa spletla. Pogledj, oče...«

Vsa objokana je vzele iz košarice par volnenih toplih nogavic in jih ponudila očetu. Oče je ostrmel, virgel palico stran ter Darjo objel in poljubil. Prve njene nogavice je pa nosil samo ob praznikih.

Stojan Stojčič

V LAK

PIHA HLACMAN — PUH PUH
PEDENJMOZEK NI OD MUH,
NI OD MUH, ON JE JUNAK:
PIHA, PUHA — SAJ JE VLAK.

PIHA, PUHA, PRĚK RAVNI
PEDENJMOZEK ZADRVI,
PLOHA VLIJE SE TEDAJ,
ZDAJ JE VOZNIJE HITRO KRAJ.

HLACMAN VEČ NE PIHA: PUH!
ZDAJ BOLJ MOKER JE KOT SUH,
V POSTELJI ZDAJ VLAK LEZI,
Z VROCIM ČAJEM SE POJI.

DANILO GORINSEK

Ljubljanski pionirji so pozdravili predsednika Nehruja

DVA TRGOVCA

Neki revni trgovec je šel na pot in shranil vso železovino, ki jo je imel v svoji trgovini, pri

In je šel. Na ulici je pa videl, kako se bogatašev sinček igra. Pristopil

Naslednjega dne je bogati trgovec srečal revnega in mu povedal, kaka nesreča se mu je pripetila s sinom, ki mu je izginil. Na koncu ga je pa vprašal: »Si ga morda kje videl ali kaj slišal o njem?«

Siromašni trgovec pa je odvrnil:

»Da, da, videl sem ga. Takoj ko sem se sinoči poslovil pri tebi, sem videl, kako je priletel jastreb, se spustil naravnost na tvojega sina, ga pograbil in odnesel.«

Bogataš se je razjezil in srdito zakričal:

»Da te le ni sram, da se mi tako posmehuješ! Je mar sploh mogoče, da bi jastreb odnesel otroka?«

»Ne, ne posmehujem se ti. Prav nič ni čudno, da jastreb odnese otroka, če mišl lahko pojedo toliko železa. Vse se zgodi, prijatelj moj...«

Tedaj je pa dejal bogataš:

»Niso miši pojedle tvojega železa, jaz sem ga prodal in povrnil ti bom dvojno.«

»Če je pa tako, tedaj tudi jastreb ni odnesel tvojega sina. Vrnil ti ga bom.«

Lev Tolstoj

F. SLANA

nekem znanem bogatem trgovcu. je k njemu, ga pobožal, prijel ko se je vrnil s poti, je prišel k njemu in ga prosil, naj mu njegovo železo vrne.

Toda bogati trgovec je vse njegovo blago med tem prodal. Da bi pa to nekako prikrižl, je dejal:

»S tvojo železnico se je pripetila nesreča.«

»Kakšna?«

»Shranil sem jo v klet. Tam so pa miši in podgane, ki so vsa oglodale. Na svoje oči sem videl. Če ne veruješ, pojdi in pogledj.«

Siromašni trgovec je pač verjel in le dodal:

»Ni potrebno, da bi hodil gledat. Tudi tako verjamem. Tudi sam vem, da miši vedno grizejo železo. Zdravo.«

En dan — leto dni

Kaj je leto dni? Za neuke ljudi je to časovno obdobje dvanajstih mesecev ali 365 dni.

Za znanstvenike je leto čas, ki ga potrebuje Zemlja, da enkrat obide svojo pot okrog Sonca.

In en dan? Časovno obdobje 24 ur, bi kdo dejal. Drugi pa bo rekel, da je čas, v katerem se Zemlja obrne okrog svoje osi.

Toda Zemlja ni edino nebesno telo, ki se vrti okrog Sonca.

Najbližji Soncu je Merkur. Zato je njegova pot okrog Sonca najkrajša in zato tudi njegovo leto traja najmanj časa: manj kot traja naša trije meseci. Dan pa na Merkurju sploh ne obstoji. Da pride do menjavanja, dan—noč, dan—noč, se morajo planeti vrteti okrog svoje osi, kot to dela Zemlja, ki obrača Soncu menjaje nasprotno dele svoje oble. Merkur pa se giblje okrog Sonca tako, da je obrnjen proti njemu vedno z eno in isto stranjo. Tako torej pride do tega, da je na enem delu Merkurja vedno svetlo, na drugem pa vedno temno.

Venera je glede na oddaljenost od Sonca naslednji planet. Dvakrat bolj je oddaljena od Sonca kot Merkur. To tudi njeno leto dej časa traja. Njena pot okrog Sonca je dolga sedem mesecev, dan je pa na njej tako dolg kot na Zemlji.

Zemlja je tretji planet po oddaljenosti do Sonca. Glede na čas, ki ga potrebuje, da se obrne okrog svoje osi in okrog Sonca, so nastali pojmi »dan« in »leto«.

Mars potuje okrog Sonca dvakrat del, ko Zemlja, njegov dan je pa samo 37 minut daljši od dneva na Zemlji.

Jupitrovo leto je dvanajstkrat daljše kot naše, dan na njem pa traja le devet in pol ure.

Saturnovo leto šteje 30 naših let, njegov dan pa samo deset naših ur. Uranov dan je tako dolg kot Saturnov, toda njegovo leto e pa 84 krat daljše kot naše. Če bi živeli na Uranu, bi komajda doživeli eno polno leto!

Od dveh najbolj oddaljenih planetov je Neptunovo leto enako 165 našim letom, Plutonovo leto pa 248 našim. Ta dva planeta pa sta tako daleč, da astronomi niso mogli ugotoviti s teleskopi dolžine dneva na njih.

F. SLANA

pasu ovce, sicer pa hodi v šolo kot ostali vaški otroci. Na levi roki ima košarico, v njej je pa pletenje. Ze lani sem začela plesti. Takrat sem se naučila plesti. Prve nogavice sem spletla sestrici Anici.

v breg, na pašnik in se še zgubljale okrog grmovja. Darja je sedla na vzpetnico, da bi lahko nadzorovala ovce in vzela pletenje iz košarice. Nogavica je vse bolj rasla. Toda ovce niso bile preveč ubogljive in

CVRČKOVA PESEM

Pevec naših gozdov izvajajo na čudne načine svoje glasove. Glasovni organi pri cvrčku na primer niso nameščeni v grlu, kot pri drugih živalih, temveč v zadnjem delu telesa. Na mestu,

cvrček stisne zrak iz sebe, opni vztrepetata in proizvajata najbolj različne glasove.

Grkinje so nekoč imele nekatere vrste cvrčkov — pevcev v sobah, zaprte v majhne kletke. Posebne odlične Grkinje so jih pa v zlatih kletkah nosile s sabo, ko so hodile na sprehod. Verjetno je ta običaj nastal zato, ker so menili, da je cvrčkova pesem najlepši izraz življenjske radosti.

kjer se trebuh spaja s poslednjim prsnim rebercem, je cvrčkova koža stanjšana v tanko opno. Zaščitena je z dvema rožnatima poklopema in pokriva dva kanala za dihanje, ki prihajata iz njegove drobovine. Ko

ŠTIRJE JUNAKI

Zivelj so štirje junaki: miška, mucka, pes in deček.

Miška se je pobahala:

»Nikogar se ne bojim! in je zlezla iz luknje.

Mucka se je pobahala:

»Nikogar me ni strah! in je skočila iz košarice, kjer so spale ostale mucke.

Pes se je pobahal:

»Zalajal bom pa bodo vsi bežali! in je pogumno stopil iz svoje hišice.

Deček je rekel:

»Ne bojim se nikogar! in je šel na sprehod.

In srečajo se štirje junaki. Ne želijo vam takega svidenja! Miška se je prestrašila mucke, mucka psa, pes dečka, deček miške.

Miška je zbežala v luknjo in se bahala:

»Srečala sem največjega mačka

na svetu. Ko me je zagledal, je zbežal.«

Mucka je šla nazaj v košarico in se bahala:

»Prestrašila sem najhujšobnejšega psa na svetu! Ko me je zagledal, si je skoraj noge polomil, tako je bežal.«

Odšel je pes k svojim in se hvalil:

»Najstrašnejšega človeka na svetu sem srečal! Ko me je zagledal, toliko da se ni v zemljo vdrl od strahu.«

Deček pa je zbežal k mami in se pohvalil:

»Mama, srečal se tako veliko miško, ti pravim, največjo miško na svetu! Ko me je zagledala, se je kar v luknjo skrila.«

Zakaj pa so bili junaki miška, mucka, pes in deček, če ne za to, da so se hvalili.

Nikolaj Pol

ČEŠNJA BELKA

Češnja Belka je sklonila glavično drobnost, stričku vetru potožila žalostna tako:

»Striček Veter, ki povsodi veš, kaj se godi, daj, povej mi, kod zdaj hodi sonček, da ga ni?«

Ze pomlad visoka mimo skoraj, skoraj bo, a pri nas je, kot na zimo ravnokar bi šlo, jaz pa rada bi se grela, pordela vsaj, da ne bom za zmeraj bela, kakršna sem zdaj!»

Pa se je nasmehnil Veter in ji del tako:

»Le počakaj! Se presneto, Belka, bo toplo... Vse prehitro še boš zrela in takrat morda neki dan te bo pojela naša deklica...«

Res, drug dan je vstalo sonce mlado iz megle, in sijalo je to sonce kakor nikdar še. Belka se je v njem ožgala prav tja do srca, in iz Belke je postala češnja Rdečkica!

No, potem nek dan prišla je s koškom deklica, z njo za zmeraj z vej odšla je češnja Rdečkica... Komaj je še utegnila dati vsem roko, komajda še poljubila sonce je v slovo,

J. Kos

OTROCI NA NJIVI

— Prst na usta! —
Da tako!
Skril v plevelu,
gre nekdo.
Morda miška —
pšenohrusta?
Morda kača —
trupenjača?
Morda polček
v mlincek nese? —

— Kaj je to? —
O, ho-ho-ho! —
— Kaj je to? —
— O, ho-ho-ho! —

— To voluhar je,
kožuhar,
ki za zimo
nosj v hram:
šcep krompirčka,
šcep korenjčka;
za prikuho
repico,
za posladek
pa si brado
je obliznil
in ugriznil
kolerabico —
gospo. —

Črtomir Šinkovec

Marjan razmišlja

NAGAJVKA

Mec z žlico slamo mlati,
Jacek s cepcem zvezde klati;
Špelca ni za drugo rabo,
kot da v mlaki pase rabo.
Osel s kmetom cesto orje,
krota spila je vse morje.
Kaj pa zdaj se bo zgodilo?
Sonce bo z neba skočilo,
k cicibanom bo priteklo
in ugriznil vse opeklo.
Potlej se bo zasmjelo
in tja v Afriko zbežalo.

L. Beltram

Pomlad

Mari Bor, Zela in Novak Sonja, 1. razred

DNEVNOVICE

LJUBLJANSKI FESTIVAL

Drevo, v četrtek, 7. julija ob 20.30 bo nastopil v Križankah najodličnejši jugoslovanski folklorni ansambel »Lado« iz Zagreba, ki nas bo prijetno presenetil s peštrim sporedom hrvatskih, bosenskih in dalmatinskih folklornih točk. Vstopnice veljajo tudi za abonma B in so še na razpolago v festivalni blagajni v Križankah. V primeru slabega vremena bodo nastopili v Unionu.

Jutri, v petek, 8. julija ob 20.30 bo nastopil v opernem gledališču balet beogradske Opere s Čajkovskega »Labodjim jezerom«. Predstava ne velja za permanentne vstopnice ter abonmaja A in B. Isti večer bo ob 20.30 v Križankah I. večer opernih arij. Dirigent: D. Zebre. Solisti: V. Bukovčeva, C. Součkova, M. Cangalović iz Beograda, Rudolf Franc in D. Popović iz Beograda. Velja tudi za permanentne vstopnice in za abonma B. Vstopnice so še na razpolago v festivalni blagajni. V primeru slabega vremena bodo peli v Slovenski filharmoniji.

V soboto, 9. julija bo izvajal balet Narodnega gledališča iz Beograda S. Prokofjeva: »Romeo in Julija« s pričetkom ob 20.30 v Opernem gledališču. Dirigent: dr. O. Danon. Koreograf: D. Parlič. Velja tudi za permanentne vstopnice in za abonma A.

Uprava »Prosvetnega delavca« postuje od 10. julija do 7. avgusta v ponedeljkih, sredah in petkih od 10-12. — Uprava.

Pianinci! Obiščite doslej največjo razstavo v hali »D« na Gospodarskem razstavišču — ne bo vam žal. Na prirodoslovno-matematični fakulteti sta diplomirali Ingeborg Lužar in Marija Uroš. Čestitajo prijateljici Kdor je preživel »FLEX«, ve, da je FLEX res kvalitativno sredstvo za čiščenje vseh vrst mastnih madežev, znoja itd. Dobi se v vseh trgovinah. »JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, desintira in kakor prerojen si po kopeli z »JELA« soljo.

RADIO LJUBLJANA

5.00-6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 6.30 Pregled tiska - 6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji - 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame - 7.30 Gospodinj-ski nasveti - 7.40-8.00 Zabavna glasba - 12.00 Opoldanski spored lahke in orkestralne glasbe - 12.45 Prenos reportaže s puljskega letališča ob odhodu predsednika indijske vlade Nehruja - 13.00 Kmetijski nasveti: Jože Strgar: Ste sejali dvoletnice? - 13.10 Bedrih Smetana: Moja domovina, ciklus simfoničnih pesnitev - 14.30 Modni kotiček: Eva Paulin: Se nekaj nasvetov za poletna potovanja in počitnice - 14.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Raika Sikoška - 15.15 Zeleži ste - poslušajte! - 16.00 Utrinki iz literatur: Paul Busson: Kardinal - 15.20 Koncert po željah - 17.15 Plesna glasba, vmes reklame - 18.00 Domača aktualnost - 18.10 Bela Bartok: Koncert za orkester - 18.50 Ljudsko-prosvetni obzornik - 19.00 Zabavna glasba - 19.30 Rad'ski dnevnik - 20.00 »Cetrtek večer« domačih pesmi in napoved - 20.45 Literarni večer: Homer: Odisej in Nausikaa - 21.15 Spored popularnih orkestralnih skladb - 22.15 do 23.00 »Po svetu jazz«.

Sporočam žalostno vest, da je umrl moj ljubljeni mož

ALOJZ ŠESTAK upokojenec

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 7. julija 1955 ob 16.30 iz Františkove mrliške veže na pokopališče Zale.

Ljubljana, 6. julija 1955.

Zalujčica žena Ivanka

ZAHVALA

Ob prezgodnji in preteški izgubi našega nepozabnega

BRANKA DJUJIĆ

direktorja

Izražamo našo najglobljo zahvalo Občinskemu komiteju ZK Srbije za Zemun s tovarišem Brankom Pešićem na čelu za resnično iskreno tovarišvo in stalno pozornost in pomoč za ves čas bolezni, ob smrti in pogrebu, kakor tudi za iskreno skrb za družino. Prav tako izrekamo iskreno zahvalo dr. Savi Petkoviću, vsem zdravnikom in osebjem urološke klinike v Beogradu, ki so storili vse, da bi ga rešili, delovnemu kolektivu tovarne čokolade »Nada Starke«, številnim dajalcem krvi, ki so jo darovali za rešitev Brankovega življenja, Ljudskemu odboru mestne občine Zemun, vsem organizacijam, ustanovam, kolektivom podjetij, kakor tudi vsem posameznikom, ki so draga pokojnika med boleznijo obiskovali, izrazili pismeno ali ustno sožalje, darovali vence in cvetje, se udeležili pogreba, se z govori poslovili od pokojnika. In vsem, ki so nam ves čas bolezni in v kritičnih trenutkih na kakršenkoli način pomagali in nam lajšali težko bol.

Zalujčica žena Dužanka z otroki in ostelo sorodstvo.

PREDAVANJA

V Klubu kulturnih delavcev govori v četrtek, dne 7. julija ob 21. umetnostni kritik Jerome Melquist: Pregled ameriškega slikarstva in grafike (z barvnimi diapozitivi). Predavanje prireja Odbor za mednarodno grafično razstavo. Člani kluba vjudno vabjeni.

GLEDALIŠČA

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana Četrtek, 7. julija: Zola-Maurette: »Thérèse Raquin«. Sobota, 9. julija: Zola-Maurette: »Thérèse Raquin«. Vstopnice za predstavo dne 29. junija, ki je zaradi nenadne oboletosti v ansamblu odpadla, veljajo za dne 7. julija.

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNA LEKARNA Četrtek, 7. julija 1955: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1. Petek, 8. julija 1955: lekarna: »Studentica«, Gorkega ulica 18.

KINO

Spored za četrtek, 7. julija
PARTIZAN: Francozi film: »Ljubimca iz Toleda«. Tednik.
UDARNIK: Francozi film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Tednik.
POBREZJE: Avstrijski film: »Jaz in moja žena«. Tednik.
STUDENCI: Italijanski film: »Kako sem odkril Ameriko«. Tednik.
LETNI KINO SOLA: Sovjetski film: »Preganjani do smrti«. Tednik.

Spored za petek, 8. julija
PARTIZAN: Francozi film: »Ljubimca iz Toleda«. Tednik.
UDARNIK: Francozi film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Tednik.
LETNI KINO SOLA: Sovjetski barvni film: »Zvesti tovariši«. Tednik.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Četrtek, 7. julija ob 20: Mascagni: »Cavalleria rusticana«. Rimski Korsakov: »Seherazada«. Gostovanje prvakinje beogradske Opere Valeriej Heybalove. Izven in za premierski abonma. Petek, 8. julija: Zaprtlo.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

LJUBLJANA, Titova 50

Zabavne prireditve v okviru I. Turistične razstave

- 7. julija ob 21. uri: Revija sodobnih oblačil. Gostovanje, prireja Združenje tekstilnih podjetij Jugoslavije, Beograd.
- 8. julija ob 21. uri: Turistično-športna modna revija. Sodelujejo: manekenke, manekeni; člani baletnega zbora: Lidija Lipovčeva, Jaka Hafner, Stane Polik; član Opere Janko Vekoslav; športniki, kotalkarji, sabljači, taborniki, telovadci itd. Igra orkester pod vodstvom Janka Gregorca.
- 9. julija ob 21. uri: Turistično-športna modna revija.
- 10. julija ob 20. uri: Turistično-športna modna revija.
- 12. julija ob 21. uri: Premiera Operete Janka Gregorca »Melodije srca«.

Prireditve so v pokritem prireditvenem prostoru »Gospodarskega razstavišča« ob vsakem vremenu. Vstopnice za modne revije so v prodaji pri blagajni »Gospodarskega razstavišča« vsak dan od 12. ure dalje.

Vstopnice za opereto »Melodije srca« bodo v predprodaji od sobote 9. t. m. od 12. dalje pri blagajni Gospodarskega razstavišča.

Gospodinja varno gospodari!

pri čiščenju te ne prevarti.

KINO »UNION«

Ameriški film

»Julij Cezar«

Tednik. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30. V glavni vlogi Louis Calhern, Marlon Brando, James Mason in Greer Garson. — Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«

Ameriški film

Skrivnost Indijanke

Brez tednika. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30. V glavni vlogi Kirk Douglas in Elisabeth Treat. — Ob 19. matineja istega filma. — Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »KOMUNA«: Mehški film: »Ukradena sreča«. Tednik samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Mary Duglas. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »SOCA«: Sovjetski barvni film: »Mojstri ruskega baleta«. Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi G. S. Ulanova in N. M. Dudinskaja. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film: »Julij Cezar«. Tednik. Predstave ob 20.45. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: Francoško-italijanski barvni film: »Groz Monte Christo II. del. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave.

JESENICE »RADIO«: francoski film »Zadovoljstvo Pariza«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVŽ«: Jugosl. film: »Krvava pot«. Predstavi ob 18 in 20.

»LETNI KINO«: Ameriški film: »Skrivnost Indijanke«. — Predstava ob 20.30.

CELJE »UNION«: Zaprtlo.

»DOM«: Angleški film: »Ugrabitelj«. Predstava ob 18.15. V Letnem kinu ob 20.30. V primeru slabega vremena bo zadnja predstava ob 20.15 v dvorani.

KRANJ »STORZIC«: Ameriški film: »Protiletalska zaščita«. Predstavi ob 18 in 20.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Italijanski film: »Rim ob 11«. — Predstava ob 20.30.

»SVOBODA«: Ameriški film: »Protiletalska zaščita«. Predstava ob 19.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film

SKRIVNOST SOBE 17

Tednik. V glavni vlogi Edward G. Robinson, Paulette Goddard in K. T. Stevens. — Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški film

SKRIVNOST SOBE 17

V glavni vlogi Edward G. Robinson in Paulette Goddard. Režija: Arnold Laven. Predfilm. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

Najnovejši obrazci

po »Uputstvu o podnošenju izveštaja o privremenom periodičnom obračunu i bruto bilansu« (Uradni list FLRJ št. 27/55) in sicer:

- Obrazec »D-trg« (obr. št. 2/15)
- Obrazec »D-trg« (obr. št. 2/15a)
- Obrazec »D« (obr. št. 2/16)
- Obrazec »D-1« (obr. št. 2/16-a)
- Obrazec »DF« (obr. št. 2/83)
- Obrazec »VD« (obr. št. 2/80)
- Obrazec »B« (obr. št. 2/13)
- Obrazec »U« (obr. št. 2/82)
- Obrazec »PR« (obr. št. 2/24)
- Obrazec Prilog br. 1 uz izveštaj o periodičnom obračunu (obr. št. 2/81)
- Obrazec »P« po Uradnem listu FLRJ št. 21/55 (obr. št. 2/14-a)
- Obrazec »H« po Uradnem listu FLRJ št. 21/55 (obr. št. 2/85).

Izdani so in naprodaj v vseh knjigarnah. Izdaja v latinici. Izvršujemo tudi posamezna naročila obrazcev, najmanj 50 izvodov.

Prihodnje dni bo izšlo:
»Priručnik za utvrđivanje i raspodelu ukupnog prihoda i dobiti privrednih organizacija i naplatu prihoda budžeta i fondova.«
(S praktičnimi primeri za sestavljanje periodičnih obračunov in izpolnjevanje drugih obveznih obrazcev). — V latinici.

Avtorji: ing. Ivan Apostolović, Vlastko Djončić in Borko Jevtić

BIRO ZA IZRADU OBRAZACA

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE

BEGRAD, Prizrenska 6

Poštni predal 479. — Telefon: 28-107 in 26-065. — Telegrami: Obrazac-Beograd

1227

Kompletno rezbarsko orodje za modelne mizarje kupimo

Ustne ali pismene ponudbe oddajte nabavnemu oddelku
Delavnice železniških vozil »Boris Kidrič«
Maribor

2482

Prodamo

motor za tovorni avtomobil znamke Ford,

nemškega tipa BE, 4-cilindrski, s karterjem in menjalnikom brzine. — Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice«.

2483

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 6. julija 1955.

Včeraj se je ozračje po vsej Sloveniji močno ohladilo. Srednja dnevna temperatura se je gibala med 15 in 17 stopinj Celzija, v jugozahodnem predelu pa med 18 in 21 stopinj. Padavine nevihtnega značaja so zabeležili skoraj po vsej Sloveniji. Od vinorodnih predelov je padlo največ dežja na Bizejskem — 42 mm, v Celju 30 mm, Temnici 33 mm, Crnomlju 25 mm in v Črnem Kalu 25 mm.

Srednja relativna vlaga se je gibala na Stajerskem in Dolenjskem med 75 in 85 %, na Primorskem pa med 60 in 70 %.

Napoved: Do 8. julija naj bodo poškropljeni vinogradi v okolici Radgone, Kapela, Zavrča, Maribora, Pekar, Celja, Slov. Konjice, Novega mesta, Bizejskega, Virštajna, Brežice, Krškega, Kostanjevice in Radovca.

Do 8. julija pa naj bodo poškropljeni vinogradi v okolici Dol. Lendave, Rogoške Slatine, Podgradja, Jezuzalema, Podlehnikra, Jadranske, Sečine, Mokronoga in Tržišča.

Za Primorski sektor bomo rok četrtega škropljenja pravčasno objavili.

Uprava hidrometeorološke službe in Kmetijski inštitut

Po sklepu upravnega odbora bomo v bodoče zavračali vse prošnje za podpore brez posebnega obvestila. — Gradbeno podjetje »Technika«, Skofja Loka

Uprava »Prosvetnega delavca« postuje od 10. julija do 7. avgusta v ponedeljkih, sredah in petkih od 10-12. — Uprava.

Na prirodoslovno-matematični fakulteti sta diplomirali Ingeborg Lužar in Marija Uroš. Čestitajo prijateljici Kdor je preživel »FLEX«, ve, da je FLEX res kvalitativno sredstvo za čiščenje vseh vrst mastnih madežev, znoja itd. Dobi se v vseh trgovinah. »JELA« kopalna sol ima čudovit učinek na tvoje telo. Krepi živce, desintira in kakor prerojen si po kopeli z »JELA« soljo.

Oglašujte v »Ljudski pravici«!

Prodamo

- štiritolpno »Blitz-Präge-Press« izdelek: Karl Krause, Leipzig, tip: BR-vz, format 46 x 65 cm, dvig 25 mm, pritisk 350 ton, na motorni pogon in plinsko gretje;
- Gaufrier kalander izdelek: Karl Krause, Leipzig, delovna širina 600 mm, na motorni pogon;
- 40 rebrastih cevi za parno kurjavo primernih za sušilnice ali podobno;
- decimalno tehtnico, leseno, kapaciteta do 300 kilogramov.

Vse rabiljeno in uporabno.

Oglejte si in vprašajte pri: **ŠTAMPARSKOM ZAVODU »OGNJEN PRICA« ZAGREB**

Savska cesta št. 31. — Telefon št. 39-726 in 33-892.

2190

V kratkem izide

»Naša sodobnost« 3-4

Nova dvojna številka prinaša med izredno zanimivim in vsebinsko pestrim gradivom tudi tele prispevke:

- Anton Ocvirk: Slovenska moderna in evropski simbolizem.
- France Bevk: Joštova zgodba.
- Dante Alighieri-Ciril Zlobec: Iz »Vite nuove«.
- Dušan Pirjevec: O liriki Slovenske moderne.
- Janko Kos: Ideološke osnove Copovega nazora o umetnosti.
- Sergej Jesenin-Tone Pavček: Ana Snjegina.
- Mihail Solohov-Janko Moder: Zorana ledina (odlomek iz II. dela).
- Borisav Perić: Nekaj načelnih vprašanj v zvezi s predmetom teorije države in prava.
- F. Šijanec: Boris Kobe in Stojan Batič v Jakopičevem paviljonu — povod za nova razmišljanja o sodobni slovenski umetnosti.
- Franc Mehring: O Nietzscheju.
- Gunnar Olaf Svane-D. Z.: Danska književnost dvajsetega stoletja.

LETNA NAROČNINA 800 DINARJEV, POSAMEZNI ZVEZEK 90 DINARJEV, DVOJNA ŠTEVILKA 180 DINARJEV

Naročite se na »Našo sodobnost«!

2481

V SOBOTNI STEVILKI
naša nova slikanica

»RAZPELI SO PERUTI«

Vesele in napete zgodbe, ki jih boste brali, so resnične in so jih zares doživeli trije mladi fantje, ki so se odločili, da postanejo piloti.

Žrtve prometnih nesreč

Ameriški varnostni urad je objavil, da je bilo v maju v ZDA 3080 človeških žrtev prometnih nesreč. V primerjavi z majem lanskega leta je naraslo število nesreč za 6%. Od 1. maja letošnjega leta so zahtevale prometne nesreče v ZDA 13.560 človeških žrtev.

Milanski nebotačnik

V Milanu so tri leta gradili najvišje železobetonsko poslopje na svetu. To z vsem pridobitvami našega časa opremljeno poslopje je visoko 114 m in gradbeni stroški so znašali nad dve milijardi lir. Ameriški nebotačniki, ki so še višji, imajo jeklene konstrukcije.

Letališče za helikopterje

Angleški minister za promet je govoril v Spodnji zbornici o možnosti, da bi zgradili v Londonu letališče za helikopterje. Zadržano bi bilo na Temzi. Pristojni organi so že povzeli to misel in vse kaže, da bo London prvo mesto na svetu, ki bo imelo takšno letališče.

OD KOD JEDRSKA ENERGIJA?

Temeljni pojmi
o jedrski energiji (III)

Pojasnila o jedrski energiji se pogosto začnejo z znanim razmerjem med maso in energijo, ki ga je že zdavnaj določil Albert Einstein. Le-ta je ugotovil, da ustreza določeni količini mase katerekoli snovi določena količina energije. Čeprav je ta teza na prvi pogled skoraj nerazumljiva in čeprav je vsakdanje izkušnje niso potrdile, se je kmalu pokazala kot povsem pravilna. Poskusi s sprostitvijo energije v jedrskih reakcijah potrjujejo, da se energija res lahko spremeni v maso in masa v energijo.

S filozofske strani ni ovir za domnevo o ekvivalentnosti mase in energije. Narava je zgrajena iz snovi, ki se lahko pojavi bodi kot masa, bodi kot energija. Masa in energija sta torej samo dve obliki, v katerih se pojavlja snov. Zato je tudi treba računati s tem, da se lahko masa spremeni v energijo in nasprotno.

S tem dejstvom, ki ni v skladu z vsakdanjimi izkušnjami, se težko sprizajni človek, ki ne pozna podrobneje jedrskih pojavov. Zato je morda najbolje sprejeti to dejstvo kot znano in dokazano, da vsaki količini mase ustreza določena količina energije in da se lahko masa spremeni v energijo in nasprotno, ne da bi poskušili to globlje razumeti. To velja tembolj, ker se znanosti še ni posrečilo temeljiteje pojasniti preobrazbo mase v energijo. Torej tudi znanstvenikom zdaj samo kaže, da se sprizajni s tem dejstvom. Njim je to morda toliko laže, ker imajo s poskusi v zvezi s tem pojavom opraviti dan za dnem.

Iz znane Einsteinove formule o zvezi med maso in energijo je videti, da celo neznatni masi ustreza ogromna količina energije. Če bi se nam posrečilo sprostiti energijo, ki ustreza masi enega grama katerekoli snovi (bakra, vode ali podobno) bi bila enaka energiji, dobljeni z zgoraj omenjenim 3000 ton najboljše premoga.

V Keniji se britanske kolonialne oblasti še vedno bore proti uporabi plemenu Kikuyu oziroma organizaciji Mau Mau. Zdaj so mnoge pripadnike tega plemena prisilno naselili v rezervatih. Nova bivališča so si morali zgraditi sami...

Pri jedrskih procesih se znanen in izmerljiv del mase atomskih jeder, ki sodelujejo v jedrskem procesu, spremeni v energijo. To se zgodi v mnogih jedr-

skih reakcijah in seveda tudi v reakciji cepitve uranovega jedra, na čemer zdaj sloni uporaba jedrske energije v praktične namene.

Zdaj že vemo, da preobrazba mase v (atomsko) energijo v atomskih reaktorjih kakovostno ni nič novega. Tudi v kemijskih reakcijah, ki so jih že zdavnaj znanstveno proučili in na kate-

da gre v primeru jedrskih reakcij za neprimerno večjo sproščeno energijo in zato tudi za večjo zgubo mase, kar se pri kemijskih reakcijah ne zgodi. Zato ni posebno potrebno pri pojasnjevanju jedrske energije posebej poudarjati Einsteinove formule o ekvivalentnosti mase in energije.

Jedrska energija se sprosti pri jedrskih procesih, pri katerih se spoje lažja jedra v težja ali pa razcepijo težja v lažja. Pri tem se jedrska energija sprosti na račun zgube dela mase jeder, ki sodelujejo v reakciji. Pri cepitvi n. pr. je masa uranovega jedra skupaj z maso nevtrona, ki povzroči to cepitev, večja od celotne mase cepitvenih produktov, to se pravi od celotne mase tistih dveh lažjih jeder, v katere je razpadlo uranovo jedro, in mase nekaj sproščenih nevtronov. Če vključimo v Einsteinovo formulo to razliko mas, tedaj dobimo natančno tisto energijo, ki se je sprostila pri cepitvi. To energijo lahko seveda izmerimo neposredno.

Sproščena jedrska energija se kaže v obliki energije gibanja pri reakciji nastalih produktov. V primeru procesa cepitve jedra nosita to energijo v glavnem dve na novo nastali jedri, na kateri je razpadlo prvotno jedro. Ti dve jedri se gibljeva v nasprotnih smereh z veliko hitrostjo in zavedata na okoliške atome, ki se tudi začno gibati. Tako se vse energija gibanja, ki ju prinašajo a seboj cepitveni produkti, spreminja v energijo gibanja okoliških jeder. Na drugi strani pa je, kakor je znanost že zdavnaj ugotovila, toplota telesa pravzaprav gibanje atomov tistega telesa. Jedrska energija se torej končno spremeni v toplotno energijo, ki jo imamo na razpolago za nadaljnjo uporabo.

Ing. Dragoslav Popović
Ing. Milorad Ristić

MALI
LEKSIKON

Kolikšen delež odpade na posamezne kontinente o celotnem svetovnem dohodku? Kateri renesančni mistec je unel lov za nehumano zarabo?

Koliko vode izhlapi iz zemlje v enem letu?

Po narodnem dohodku na prebivalca so razlike med razvitimi in nerazvitimi deželami, pa tudi med deli sveta, velike. Na Azijo (brez Srednjega vzhoda), ki ima skoraj polovico vsega prebivalstva sveta, odpade samo 10% svetovnega dohodka. Na Afriko a 7,5% svetovnega prebivalstva samo 2%, na Srednji vzhod a 4% svetovnega prebivalstva 1,5%, na Južno Ameriko a 7% svetovnega prebivalstva 4,5% svetovnega dohodka. Na Severno Ameriko (ZDA in Kanada) s približno 7% svetovnega prebivalstva pa odpade kakih 58% svetovnega dohodka. In na Evropo, Sovjetsko zvezo in Oceanijo a 25% svetovnega prebivalstva, 40% svetovnega dohodka.

Angleški filozof 16. stoletja Thomas Moore v svojem slovočem delu »Utopia« (zamišljeni idealni državi) prištevata tudi lov med tista slovoška uslika, ki jih državljeni nje-gove idealne države presirajo. Utopisti menijo, da lov ni vreden sodobnih ljudi, ker lahko ta »divjaška zabava razvije v njih samo željo po krvoločnosti. Utopisti ne morejo razumeti, da uživajo ljudje v prebivanju krvi in nesreči ubogih živali. Po njihovem mnenju naj bi slovek ubijal živali samo, kadar je to nujno potrebno.

Po računih strokovnjakov izhlapi samo iz morij in oceanov letno 334.000 milijard kubikov vode. Pri njihovem mnenju na kopnem iz rek in jezer samo 62.000 milijard kubikov. Skupaj je torej izhlapi letno 396.000 milijard kubikov. Ker se vodni hlapi ne izgube in ker ne ostanejo stalno v zraku, se vračajo v obliki dežja, snega in ledu na zemljo in omogočajo stalni dotok vode v izvirne rok in jezer, s tem pa tudi vse vegetacije na zemlji.

Kresnice niso edine svetlikajoče se žuželke

V tropičnih krajih živeče žuželke jih po svetlikanju daleč prekašajo

Letos so zasvetile te leteče lučke nekam pozno. Druga leta letajo že dober teden pred kresom, letos pa so se pojavile šele o kresu. Večina ljudi, ki kresnice vidi, ne pomisli, kakšen je namen teh letečih lučk. Gre za samce, drobne kresnice, ki iščejo v travi skrite samice brez kril, da bi se parili. Svetilno telo, tako r. koč luč, nosijo na zadku. Zadnji obročki njihovega zadka izžarevajo fosforescirajočo svetlobo. Žuželka lahko svojo slučko poljubno ugasi ali okrepi. To je namreč odvisno od delovanja njenega živčevja. Sicer pa nara-

voslovci še zdaj točno ne vedo, ali nastane svetloba v žuželkinem telesu, ali pa jo povzročajo mikroorganizmi, tako imenovane svetilne bakterije. Za to domnevo govore namreč že jajčeca in ličinke kresnice, ki imajo tudi to lastnost. Lahko bi rekli, da so dobili svetilne bakterije že od svoje matere.

V tropičnih krajih pa žive žuželke, ki po svetlikanju daleč prekašajo naše kresnice. Med njimi najbolj slovijo v tropični Ameriki živeči cucujo, brzi hrošč, ki ima na spodnji strani blizu vratnega oklepa dve svetlikajoči se lisici. Lahko pa poljubno zažari tudi na vsej spodnji strani. Ondotme ženske rade love te svetlikajoče se hrošče in jih nosijo zvečer zavite v celofan kot ble-

ščeče okraske bodi na prsih, bodi v lasih, ko gredo na sestanke.

Med žuželkami so znane razen tega tudi ličinke novozelandske gobje mušice. Te ličinke žive v jamah Waitoma in sede na vlažnih skalah, obdane s sluzasto mrežo. Ker jih je ogromno, je videti podzemeljska jama kot da je posuta z zvezdami, ki ob najmanjšem tresljaju hipoma uganejo. Med živalcami, živečimi na suhem, je znana v tem oziru samo še neka tropična glista, ki pride včasih s tropičnimi rastlinami v grede drugih dežel, kjer vzbuja presenečenje med vrtnarji, ker se ponosi svetli kakor kresnica. Pač pa živi mnogo svetlikajočih se živali v morju. O njih pa bomo spregovorili ob drugi priložnosti.

»Orožje presenečenja«

Malteški kipar Vincent Apap je izdelal nov doprni kip bivšega britanskega ministrskega predsednika Churchilla, ki mu ga nameravajo podariti v bližnji prihodnosti.

Ameriški državni tajnik za letalstvo Talbot je pripravil za Kongres in za predsednika Eisenhowerja polneto poročilo, v katerem pravi, da so izdelali v neki tovarni raketni izstrelek, ki bi lahko priletel iz Amerike v Evropo in nazaj. Letel bi nad ozračjem s hitrostjo 16.000 km na uro. Opremlili bi ga z vodikovim razstrelivom tako, da bi povzročil strašno opustošenje daleč naokrog. V poročilu je rečeno, da je ta izstrelek za varnost ZDA velikega pomena.

Baje pripravljajo podobno strašno orožje tudi v Sovjetski

zvezi. Proti njemu za zdaj še ni nobenega zaščitnega sredstva. Med ameriški strokovnjaki se je nedavno razširila vest, da bi lahko Sovjetska zveza po potrebi znatno spremenila razmerje moči v orožju v svojo korist, če bi se ji posrečilo izdelati »orožje presenečenja«. Takrat o ameriških načrtih javnost še ni ničesar vedela.

Najbrž gre tudi v tem primeru za obojestransko zastraševanje. Obe deželi hočeta opravičiti svoje oboževanje in prepričati javnost, da so milijarde izdatkov za orožje utemeljene.

rih sloni vse življenje na zemlji, izvira sproščena energija od zgube dela mase v reakciji sodelujočih atomov. Tako n. pr. pri zgorjevanju premoga, kar je pravzaprav kemijska reakcija spajanja atomov (ne atomskih jeder!) ogljika in kisika, se del mase atomskih omotov spremeni v energijo. Ker pa se pri kemijskih reakcijah sproste razmeroma majhne količine energije, so zgube mase tako majhne, da jih ni moč izmeriti. Zato te zgradbe mase ni bilo moč ugotoviti, čeprav kemijske reakcije znanstveno že dolgo proučujejo.

Odkritje francoskega kemika Lavoisiera konec 18. stoletja, da je celotna masa (teža) elementov v kemijski reakciji enaka celotni masi produktov reakcije, je bilo za kemijo opihalnega pomena. To je eno izmed načel, na katerih sloni kemija. Vendar pa po tem, kar smo rekli prej, to ni povsem točno, ker se majhen del mase zgubi ob preobrazbi v energijo, ki se sprosti pri kemijski reakciji. Lavoisier seveda s svojo tehtnico ni mogel ugotoviti te izredno majhne spremembe mase, ki znaša samo milijardinko v reakciji sodelujoče mase. Zato pa tudi tisto, kar smo povedali, bistveno ne spremeni Lavoisierovega načela, ker to načelo samo pravi, da se masa pri nastanku kemijskih spojin ne uniči. Razlika je samo v tem, da zdaj vemo, da se majhen del mase spremeni v energijo. In ker sta masa in energija samo dve obliki, ostane Lavoisierovo načelo v veljavi, če samo besedo »masa« zamenjamo z besedo »snova«. Celotna količina snovi, sodelujočih v kakršnikoli kemijski ali jedrski reakciji, se med reakcijo ne spremeni.

Iz tega, kar smo tu povedali, je videti, da v jedrskih reakcijah del mase, ki se je ob sprostitvi spremenil v energijo, ni nikakršna specifičnost jedrskih procesov, ker se nekaj mase spremeni tudi pri kemijskih reakcijah. Edina razlika je v tem,

Za dobro voljo

»Oprostite, prosim, ali mi je čast govoriti z gospo Korenkovo?«

RAZUMLJIVO

Mož drži častnik v roki in pravi:

»Ženica, tu berem nekaj čudnega. Neka ženska se je poročila z moškim o trdni veri, da gre za nekoga drugega.«

»Kaj pa je na tem čudnega? Saj to se pripeti vsem poročenim ženam.«

MOZITEV ODVEČ

»Zakaj se pravzaprav ne omožite?« je vprašal nekdo angleško pisateljico Marie Corelli.

»Omožiti se?« se je začudila. »Imam psa, ki zjutraj zarenči name, imam papigo, ki se ves dan dere, in mačko, ki se vsako noč tiho priplazi domov. Cemu mi bo potemtakem še mož?«

POMENEK O ŽENSKAH

V družbi govore o ženskah. Pozno v noč se oglasi že precej okajeni mož: »Mi, moški, smo izprijeteni, ki nismo predni, da bi ponudili ženski kozarec vode.«

Clark Gable je tedaj pritrtil: »Res je, toda ženski s katero se hočeš poročiti, tega nikar ne povej. Kje bi bilo sicer presenečenje?«

»Očka, jaz pa znam nekaj, česar ti ne znaš.«
»Kaj pa?«
»Rasti.«

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Šangaj

Medtem se je bilo zbralo nekaj drugih dečkov v polkrogu za Sailleongom in poslušali so pogovor.

»Pojdite in preblecite se,« je dejal in Lung Yen je bil ponosen, videč da ga ubogajo. In zdaj je stal Lung Yen sam z otrokom pred vrati in med njima je bil samo rumeni prah, ki so ga bile dvignile otroške noge.

»Gledal sem, vse sem videl,« je pritrdil naglo. Bilo je napačno, da je bil vpričo sina plah, namesto da bi bilo narobe, kakor se je spodobilo. Toda otrokov pogled je zaplaval tako močno in naravnost čezenj, da je čutil pod svileno obleko sleherni mršavo rebro.

»Videš si drugačen kakor na sliki,« je dejal Sailleong počasi in kazno je bilo, da mu je težko ohraniti smehljaj na okroglem obrazu.

»Na kateri sliki?« je vprašal Lung Yen presenečeno.

»Moja mati mi je čisto pokazala sliko mojega očeta. Slika leži v knjigi, v kateri so zabeležena imena prednikov,« je odgovoril Sailleong.

Zdaj se je Lung Yen spomnil slike. Bila je fotografija, ki jo je bil naročil na željo Sailleongove matere dan po njuni poroki.

»V velikem mestu se ljudje spremenijo,« je dejal nežno; šele ko je izgovoril te besede, se je spomnil, kako resnično je govoril. Ljudje so se spremenili, da, mesto je tudi njega močno spremenilo. Ker pa se je počutil v varstvu svilene obleke dobro, je iztegnil prst in se dotaknil mladega, toplega sinovega mesa.

»Ali te ne zebe? Po teku se moraš obleči topleje,« je dejal zaskrbljeno. Sin se je zasmeljal.

»Mi smo utrjeni, oče,« je samo dejal. Naslonil je težo svojega lahkega telesa na eno nogo in še naprej motril očetov obraz, ko da čaka na nekaj, kar ni prišlo.

»Moja mati mi je naročila, naj sporočim očetu mnogo vdanih pozdravov,« je rekel, ko mu je prišlo na misel.

»Kako je z zdravjem tvoje spoštovane matere?« je vprašal Lung Yen, ki se je v duhu polagoma vračal v plemenito vpljudnost lastnega detinstva, v čase, ko je ded še živel.

»Dobro se ji godi,« je odgovoril Sailleong, tako tjavdan, ko da govori o svoji mlajši sestri. Malo je premislil naslednji stavek kot nekaj na pamet naučenega, potem pa je pripomnil:

»Moja mati mi je naročila, naj ti sporočim, da ji manjka k popolnemu zadovoljstvu samo očetova vrnitev.«

Potem ko se je znebil tega težavnega poslanstva, se je začel spet smehljati, kar je vsakokrat zvrtilo v njegovo lice globoko senčno jamico, in dejal: »Mi smo dosegli prvenstvo v teku na dve sto dvajset yardov in prvenstvo v plavanju v prostem slogu, razen tega pa smo si priborili še dve tretji mesti, v skoku v vi-

šino in v rokoborbi. Tako smo dosegli mnogo, mnogo točk pred okrajem Mutuh.«

»To me veseli in navdaja s ponosom,« je dejal Lung Yen nekam negotovo. Preudarjal je, ali je napočil zdaj trenutek, da bi sinu izročil darilo. Bil je neizrečeno vesel, da je kupil nekaj modernega in tujega, kajti sin bi nobenega drugega darila ne bil vesel, to je lahko opazil. Ne zdaj, je pomislil sam pri sebi. Drugi otroci bi razbili smrdljivi voziček, tu pa ni nobene priložnosti, da bi ga navil in pognal. Zato je dejal:

»Obleci se topleje in pojdi z menoj, da si privoščiva dobro večerjo v proslavo svidenja.«

»Dobro, dobro,« je odgovoril Sailleong, očitno vzradočen. »Prosil bom voditelja za dovoljenje. Če bi izvolil oče tu počakati.«

Odhitel je v hišo. Lung Yen pa se je zadovoljno mugal spričo fantovih poskusov, da bi posnemal vpljudnost prednikov, ki mu je bila vsekakor tuja. Njegovo srce je bilo zdaj močno, mirno, enakomerno ko gong ali tempeljski zvon. Sailleong se je bil medtem vrnil. »Dopust do polnoči,« je rekel zadovoljno. Spet je Lung Yen potipal otrokovo obleko in zdela se mu je pretenka. Rad bi bil izpričal svojo ljubezen do sina tako, da bi ga oblekel v pet suk-njičev hkrati in spravil vanj toliko jedi, kolikor je bilo v njem prostora.

»Odpeljeva se z vlakom,« je obljubil, ko sta ubrala pot pod noge. Sailleong je imel še zmeraj na sebi kratke hlače kakor prej, čez belo srajco pa je bil oblekel platneno jopico.

»Ali te ne zebe?« je vprašal Lung Yen znova, in sin je odgovoril: »Mi smo utrjen rod, oče. Trdnih korakov se je napotil Lung Yen s sinom proti postajališču.«